

Ruimte Maken

Verslag Ruimtelijk Beleid Provincie Utrecht 2012

Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht,

7 mei 2013

Voorwoord	3
Beleid en wettelijk kader	4
Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie.....	4
Amvb Ruimte/Barro.....	6
Omgevingswet.....	7
Digitalisering.....	7
Ruimtelijke Programma's	8
RAP 2008 – 2011.....	8
RAP.2 2012 – 2015.....	8
IGP – Integraal Gebiedsontwikkelingsprogramma.....	11
Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit.....	12
Boven Provinciaal Ruimtelijk beleid	13
NV Utrecht.....	13
Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.....	13
Gebiedsagenda Utrecht.....	14
Groene Hart.....	14
Gebiedsgericht Ruimtelijk beleid	16
Groot Mijdrecht Noord.....	16
Hart van de Heuvelrug.....	16
Nieuwe Hollandse Waterlinie.....	16
Food Valley.....	17
Gebiedsontwikkeling A12-zone Oudenrijn-Lunetten.....	17
Utrecht Oostrand.....	18
Inpassingsplan Ruimte voor de Lek.....	18
Inpassingsplan Rijsbruggerwegtracé.....	19
Inpassingsplan Grebbelinie.....	19
Inpassingsplan Prattenburg.....	19
Gemeentelijk Ruimtelijk beleid	21
Algemeen.....	21
Overleg met gemeenten.....	21
Beoordeling en begeleiding van gemeentelijke ruimtelijke ontwikkelingen.....	21
Gemeentelijke structuurvisies.....	22
Gebiedsvisies.....	22
Project Ruimtelijke Agenda Gemeenten.....	22
Thematisch Ruimtelijk beleid	24
Bodem, Water en Milieu.....	24
Bodem.....	24
Water.....	25
Milieu.....	25
Infrastructuur.....	26
Wonen.....	27
Werken.....	29
Natuur en Landbouw.....	30
Recreatie.....	32
Overleg	34
Commissie Ruimte, Groen en Water.....	34
Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL).....	34
Gebruikte afkortingen	35

Voorwoord

Het verschil maken op de beleidsterreinen waar je als provincie echt over gaat: dat is waar dit College zich op richt. En ruimtelijke ontwikkeling is bij uitstek een kerntaak van de provincie. Zeker in Utrecht stelt de ruimtelijke ontwikkeling ons voor grote uitdagingen. We hebben een prachtige leefomgeving waar mensen graag wonen, werken en recreëren. Er is dus continue sprake van een ruimtedruk. Waar mogen nog huizen worden gebouwd en waar kunnen agrarische ondernemingen een duurzame economische toekomst opbouwen. Hoe reguleren we de recreanten in de vele bijzondere natuurgebieden en welke ontwikkelingen dragen bij aan het versterken van de ruimtelijke kwaliteit.

2012 Was een jaar waarin we als provinciaal bestuur onze inzet op de ruimtelijke toekomst van de provincie kenbaar hebben gemaakt met onze Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS). Na intensief én inspirerend overleg met medeoverheden, maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners hebben we vastgelegd welke ontwikkelingen en kwaliteiten wij belangrijk vinden. En wat we van onze partners verwachten om deze ambitie dichterbij te brengen.

Grote uitdaging in de totstandkoming van de PRS was het weerstaan van de verleiding om alles in regels te vatten. Minder regelgeving in de Verordening en meer zoeken naar wat ons gezamenlijk inspireert. Zoals het gedachtengoed dat is neergelegd in de kwaliteitsgidsen voor onze fantastische provinciale landschappen.

We vervullen een steeds belangrijkere taak op het vlak van ruimtelijke ontwikkeling: problemen en denkbare oplossingen manifesteren zich steeds meer op regionale schaal. Het Rijk heeft zich teruggetrokken van dit beleidsveld en de provincies in positie gebracht, ook bij concretisering van strategisch beleid (bijvoorbeeld in de vorm van bestuursovereenkomsten rond bedrijventerreinen, kantoren en duurzame energieopwekking).

Het is ook onze taak om zelf de realisatie van het beleid dichterbij te brengen. Dit doen we onder meer met het Ruimtelijk Actieprogramma 2012-2015. Hierin pakken we de dagelijkse praktijk op en vertalen we deze op basis van het provinciale beleid voor lastige thema's (zoals ontwikkelmogelijkheden in kernrandzones of EHS-gebieden) in handreikingen voor gemeenten. Met het Integrale Gebiedsontwikkelingsprogramma 2012-2019 willen we investeren in gebiedsontwikkeling waarbij kansen integraal worden opgepakt. En via de Ruimtelijke Agenda voor Gemeenten leggen we met iedere gemeente afspraken vast over realisering van grote ruimtelijke ontwikkelingen die we met elke gemeente samen selecteren.

We zijn trots op de wijze waarop wij invulling geven aan deze kerntaak en delen onze resultaten graag met u. Daarom geven wij in dit Verslag van het Ruimtelijk Beleid aan hoe wij deze kerntaak in 2012 hebben ingevuld. Niet alleen ter verantwoording aan Provinciale Staten, maar ook voor partners en medeoverheden. Als provincie maken we, in nauwe samenwerking met onze partners, het verschil en dat mag gezegd worden!

drs. R.W. Krol

Gedeputeerde Ruimtelijke Ontwikkeling, Landelijk Gebied en Gebiedsontwikkeling

Beleid en wettelijk kader

Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie

In 2009 hebben PS besloten tot een integrale herziening van de provinciale ruimtelijke structuurvisie. De behoefte bestond om de met andere partijen gemaakte afspraken in het kader van NV Utrecht en in de Voorloper Groene Hart te verankeren. Bovendien gaf de vraag van diverse gemeenten naar de provinciale visie op ruimtelijke ordening na 2015 hiertoe aanleiding. In 2010 is gestart met het project Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013 – 2028. Dit project is in 2012 nagenoeg afgerond en leidt tot een geheel nieuwe, digitale structuurvisie en verordening, die PS op 4 februari 2013 hebben vastgesteld..

Ontwerp ter inzage

In het voorjaar 2012 hebben wij het ontwerp voor de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS) en de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) vastgesteld en ter inzage gelegd. Tegelijk met de ontwerp-PRS en – PRV is de planMER ter inzage gelegd.

De terinzagelegging vond plaats van 3 april tot en met 14 mei. Tijdens de terinzagelegging hebben wij vier informatieavonden voor belangstellende georganiseerd. Deze hadden de opzet van een inloopavond. Dit betekent dat men kon binnen komen wanneer men wilde en één op één vragen kon stellen bij medewerkers van de provincie of in gesprek gaan met de aanwezige statenleden. De vier avonden zijn in totaal door zo'n 350 belangstellenden bezocht. Uit een exit enquête bleek dat de bezoekers gemiddeld zeer tevreden waren over de opzet en de verkregen informatie.

Zienswijzen

Gedurende de terinzagelegging heeft de provincie 289 zienswijzen ontvangen. De zienswijzen konden zowel schriftelijk als digitaal worden ingediend. De digitale zienswijze kon zowel via een mailadres worden ingediend als door het direct invullen van een zienswijzeformat. De inhoud van de zienswijzen was divers. Twee onderwerpen zijn relatief vaak genoemd: windenergie en de definitie voor grondgebonden veehouderij.

Concept Nota van beantwoording

De zienswijze hebben wij samengevat en van een eerste reactie voorzien in de concept-Nota van beantwoording. Deze hebben wij op 28 augustus vastgesteld en vervolgens kenbaar gemaakt aan alle indieners van zienswijzen. Bij bijna 20% van de thema's die in de zienswijzen zijn genoemd hebben wij in de concept Nota van beantwoording aangegeven aanleiding te zien tot aanpassing.

Hoorzittingen

Eind september hebben wij samen met PS hoorzittingen georganiseerd. Iedereen die een zienswijze heeft ingediend is uitgenodigd deze, mede tegen het licht van de inhoud van de concept-Nota van beantwoording, mondeling toe te lichten. Van deze mogelijkheid hebben 70 indieners gebruik gemaakt.

Statenvoorstel

Op 11 december hebben wij het statenvoorstel afgerond voor de vaststelling van de PRS en PRV door PS (gepland op 4 februari 2013). Dit is de eerste structuurvisie waarvan PS de digitale versie gaan vaststellen.

Inhoud van de PRS en PRV

In de PRS wordt uiteraard op een veelheid aan onderwerpen ingegaan die relevant zijn voor de ruimtelijke kwaliteit van de provincie. Enkele opvallende aspecten noemen we hier.

Visie en Sturing

Vanuit de door PS in de Kadernota Ruimte vastgelegde twee hoofdkeuzes voor het ruimtelijk beleid, kent de PRS drie pijlers:

1. Een duurzame leefomgeving
2. Vitale steden en dorpen
3. Landelijk gebied met kwaliteit.

Deze pijlers zijn als hoofdstukken terug te vinden in de PRS. Bij onze sturingsfilosofie staat centraal de vraag *wat* er moet gebeuren; *wie* welke rol vervult is een afgeleide daarvan.

Het inzetten van het wettelijke instrumentarium (waaronder regulering via de PRV) kan alleen ten behoeve van een provinciaal ruimtelijk belang. Wat wij daaronder verstaan is opgenomen en toegelicht in de PRS. Wij willen

een slag maken van toetsings- naar ontwikkelingsplanologie. Dit betekent minder sturen op kwantitatieve normen en ruimte geven voor ontwikkelingen die per saldo leiden tot meer ruimtelijke kwaliteit. Tegen die achtergrond is toegelicht waar het om gaat bij ruimtelijke kwaliteit.

Duurzame leefomgeving

Het gaat hier om de onderwerpen water en bodem (inclusief bodemdaling), klimaatverandering (waaronder duurzame energie), gezondheid en veiligheid en cultuurhistorie.

Vooraf windenergie is een onderwerp dat de gemeenteraden bij menig inwoner bezig houdt. Wij hebben in de PRV enkele zoeklocaties opgenomen die ook draagvlak hebben bij de betreffende gemeenten. De nu opgenomen zoeklocaties voor windenergie kunnen, mits optimaal benut, leiden tot meer dan de 50 MW die wij voorstaan. Daarnaast bieden we ruimte voor kleinere windmolens (tot 20 meter ashoogte) binnen de bouwpercelen.

Enkele eerdere zoeklocaties hebben wij alsnog geschrappt, vooral omdat de gemeenten geen draagvlak zagen. Vanwege de Elektriciteitswet zou het handhaven van deze locaties kunnen betekenen dat we onbedoeld zouden moeten meewerken aan de ontwikkeling van deze locatie terwijl geen sprake is van (gemeentelijk) draagvlak.

Vitale dorpen en steden

Het gaat hier om de onderwerpen wonen, werken en verkeer en vervoer. Omdat uit diverse onderzoeken blijkt dat op termijn de woningbehoefte in onze regio hoog blijft, hebben wij, ondanks de huidige stagnatie in de woningmarkt, het woningbouwprogramma van 68.000 woningen tot 2028 gehandhaafd. Het gaat hier niet om een verplicht te realiseren aantal, maar om de ruimte die wordt geboden binnen ons beleid.

Van dit aantal kan ruim 80% worden gerealiseerd binnen de bestaande rode contouren. Het beleid voorziet in enkele grotere uitbreidingslocaties (Rijnenburg, Hoef en Haag, Odijk-west, Vathorst West en Woudenberg). Deze locaties komen voort uit de Ontwikkelingsvisie NV Utrecht die door Provinciale Staten is aangemerkt als bouwsteen voor de PRS.

Om het omvangrijke overaanbod aan kantoren niet nog verder te laten toenemen en waar mogelijk te laten afnemen, hebben wij in de PRS en -PRV opgenomen dat kantoorbestemmingen die nog niet zijn gerealiseerd en waarbij binnen de planperiode geen zicht is op realisatie, bij herziening van het bestemmingsplan niet gecontinueerd mogen worden. De mogelijkheid tot nieuwe kantoorbestemmingen zijn strikt beperkt tot vier locaties bij openbaar vervoersknooppunten. Van het niet kunnen continueren van de kantoorbestemming voor blijvend leegstaande kantoren, zoals opgenomen in de ontwerp-PRS en -PRV, hebben wij in overleg met gemeenten alsnog afgezien. Dit kon leiden tot schadeclaims bij de gemeenten met een onbekende omvang en stuitte ook op praktische bezwaren. Voorts willen we stimuleren dat op bestaande kantorenlocaties kansen worden benut (herontwikkeling, transformatie, functiewijziging) om daarmee de kwaliteit en het functioneren van kantoorgebieden in onderlinge samenhang te verbeteren (zie ook Werken, Kantoren).

Met de regio's hebben wij convenanten afgesloten over de herstructurering van bestaande bedrijventerreinen en het op regionaal niveau bepalen van de aanvullende behoefte. Deze convenanten hebben hun ruimtelijke vertaling gekregen in de PRS en -PRV. Daarbij hebben wij uitsluitend de bedrijventerreinen die wij ruimtelijk aanvaardbaar achten en waarvan realisatie de eerstkomende jaren wordt voorzien opgenomen in de PRS en PRV (zie ook Werken, Regionale Convenanten Bedrijventerreinen).

Landelijk gebied met kwaliteit

Bij het landelijk gebied komen aan de orde landschap, aardkundige waarden, natuur, landbouw en recreatie. Het Akkoord van Utrecht heeft de basis gevormd voor het in de PRS en -PRV opgenomen beleid. De ruimtelijk relevante onderdelen van het akkoord zijn hierin vastgelegd, waaronder de begrenzing van de EHS en de groene contourgebieden. In delen van het landelijk gebied is sprake van een kwalitatieve opgave waar omzetting van landbouwgrond naar groene, soms ook stedelijke gelieerde functies gewenst kan zijn. Het gaat daarbij om:

- kernrandzones, waarbij ruimte moet zijn voor stedelijke (gelieerde) functies en een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit wordt nagestreefd;
- recreatiezones, waar sprake is van een recreatieve opgave die ook door rood-voor-groenconstructies moet kunnen worden gerealiseerd en
- gebieden met een groene contour (zie hiervoor).

Voor vrijkomende agrarische bedrijven is ons beleid gericht op sloop van overbodig geworden bedrijfsbebouwing. Om dit te stimuleren is er in ruil voor de sloop ruimte voor één of meer extra woningen ("ruimte voor ruimte") of

voor een passende bedrijfsfunctie. De door PS vastgestelde Landbouwvisie heeft de basis gevormd voor het in de PRS en PRV opgenomen ruimtelijk beleid voor de landbouw. Agrarische bouwpercelen kunnen op basis van ons beleid groeien tot 1,5 ha. Onder strikte voorwaarden kunnen bestaande grondgebonden veehouderijen groeien tot 2,5 ha.

Digitaal

Vanwege de digitaliseringseisen hebben wij er voor gekozen de structuurvisie en verordening van het begin af aan objectgericht op te stellen. Op deze wijze worden de potentiële voordelen van digitalisering het best benut. Deze voordelen uiteten zich op meerdere wijzen. Een belangrijk voordeel is uiteraard dat de plannen via internet voor iedereen altijd toegankelijk zijn. Maar ook in de planopzet constateren wij voordelen. Zo is veel exacter weer te geven waar welk beleid geldt. En kunnen de makkelijk te combineren kaartlagen de aanduidingen landelijk gebied 1 t/m 4 vervangen. Hierdoor wordt het beleid meer in overstemming gebracht met de feitelijke ruimtelijke omstandigheden.

De speciaal voor de PRS en PRV gemaakte viewer blijkt goed te functioneren. Vooral tijdens de inloopavonden bleek dat met behulp van de viewer zeer gerichte informatie kan worden gegeven, tot op perceelsniveau. Door de viewer kon worden volstaan met een beperkte oplage gedrukte exemplaren. Onze viewer heeft inmiddels ook bij andere overheden en in de media belangstelling. Enkele collega-provincies en gemeenten hebben om informatie gevraagd over de wijze hoe de digitale PRS en de viewer tot stand zijn gekomen. Het vaktijdschrift ROM-magazine heeft een artikel gepubliceerd over de viewer.

Plan MER

De structuurvisie bevat beleidsonderdelen die merplichtig (kunnen) zijn. Daarom hebben wij parallel aan de PRS en PRV een planMER opgesteld. Door deze processen gelijk op te laten lopen waren de mogelijkheden voor tussentijdse onderlinge beïnvloeding optimaal. De planMER is ter inzage gelegd en voorgelegd aan de Commissie mer. De belangrijkste wijziging is het opnemen van een zogenaamde passende beoordeling. De Natuurbeschermingswet vergt dat voor ieder besluit dat niet direct verband houdt met het beheer van Natura2000-gebieden, een passende beoordeling wordt gemaakt indien het besluit significante gevolgen kan hebben voor een Natura2000-gebied. Hiervoor heeft een extern bureau onderzoek verricht. Geconcludeerd is dat geen van de beleidsdoelen, zoals opgenomen in de PRS, dusdanig significant negatieve gevolgen zoals bedoeld in de Natuurbeschermingswet heeft, dat een negatief advies gegeven kan worden over opname ervan in de PRS. Dit heeft deels te maken met het abstractieniveau van de PRS en de mogelijkheden die resteren bij de nadere uitwerking.

Landbouweffectrapportage

Voor de PRS is ook een Landbouweffectrapportage opgesteld (LER). Ten aanzien van de beleidsdoelen in de PRS concludeert de LER dat het landbouwbeleid in de PRS in grote lijnen voortzetting is van het beleid uit de huidige ruimtelijke Structuurvisie Streekplan 2005-2015 en het Reconstructieplan (actualisatie, Provinciale Staten, 2010). Met name het beleid t.a.v. de bouwblok grootte en de herijking EHS zijn nieuw. Wijzigingen ten opzichte van eerder beleid vallen eerder positief uit voor de landbouw dan negatief. Grote niet-agrarische beleidsvoornemens in het landelijk gebied zijn met name de beoogde locaties woningbouw en bedrijventerreinen. Voor de daar gevestigde individuele agrariër kan dat grote gevolgen met zich meebrengen. De landbouwstructuur als geheel wordt naar verwachting niet ernstig geschaad. Wel wordt opgemerkt dat veranderingen in andere beleidsdoelen effect kunnen hebben op deze mogelijkheden.

Amvb Ruimte/Barro

De nationale belangen uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR, vastgesteld 13 maart 2012) die moeten doorwerken naar provincies en gemeenten zijn opgenomen in de AMvB Ruimte: het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Het Barro is gedeeltelijk op 30 december 2011 in werking getreden. Bij de voorbereiding van de provinciale ruimtelijke verordening (PRV) is hiermee rekening gehouden.

Op 1 oktober 2012 is onder meer titel 2.10 Ecologische hoofdstructuur (EHS) in werking getreden. Dit betekent voor de provincie onder meer dat zij in de PRV de grenzen van de EHS moet vastleggen, de mogelijkheid van herbegrenzing moet opnemen en de wezenlijke kenmerken en waarden moet benoemen. De grenzen van de EHS zijn in de PRV vastgelegd. De benoeming van de wezenlijke kenmerken en waarden zijn nog niet verankerd. Het benoemen daarvan vergt onderzoek en afstemming met andere provincies.

Omgevingswet

De Omgevingswet biedt een nieuw, integraal wettelijk kader voor de fysieke leefomgeving. Doel van de nieuwe wet is om door een eenvoudiger en beter samenhangend omgevingsrecht actiever en efficiënter aan een dynamische en duurzame leefomgeving te kunnen werken. De wet gaat uit van een (pro)actieve, integrale en doelmatige aanpak.

In maart 2011 is gestart met de opzet van de Omgevingswet. Nadat de Raad van State zijn advies heeft uitgebracht zal het in 2013 worden behandeld in de Tweede en Eerste Kamer, waarna de wet in 2014 wordt ingevoerd. Naast de Omgevingswet wordt er ook gewerkt aan de Invoeringswet Omgevingswet, een amvb en een ministeriële regeling. Naar verwachting zal in 2018 de Omgevingswet c.s. definitief ingevoerd zijn.

Samen te voegen wetten

De Omgevingswet zal vijftien wetten integreren en elementen uit circa 25 andere wetten overnemen. Het aantal amvb's en ministeriële regelingen wordt fors teruggebracht en de Algemene wet bestuursrecht wordt beter afgestemd op het omgevingsrecht. De samen te voegen wetten zijn: Belemmeringenwet Privaatrecht, Crisis- en herstelwet, Interimwet stad-en-milieubenadering, Ontgrondingenwet, Planwet verkeer en vervoer, Speedwet wegverbreding, Tracéwet, Waterwet, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, Wet beheer rijkswaterstaatswerken, Wet bodembescherming, Wet geluidhinder, Wet inzake de luchtverontreiniging, Wet ammoniak en veehouderij, Wet geurhinder en veehouderij, Wet milieubeheer en Wet ruimtelijke ordening. Naast deze wetten kunnen ook onderdelen uit andere wetten worden geïntegreerd in de Omgevingswet.

Zestal centrale rechtsfiguren

De Omgevingswet regelt de beleidsinstrumenten voor het stellen en verwezenlijken van doelen voor de leefomgeving (visies, plannen en programma's) en bevat grondslagen voor de normstelling (verordeningen, vergunningen en projectbesluiten) voor zowel de leefomgeving als activiteiten in de leefomgeving. Onder meer het bestemmingsplan en de Wabo-vergunning worden vervangen door een omgevingsvergunning. De provinciale ruimtelijke verordening, de provinciale milieuverordening en provinciale ontgrondingenverordening worden vervangen door een omgevingsverordening.

Digitalisering

Sinds 2010 moeten ruimtelijke plannen (visies, plannen en gebiedsgerichte besluiten) ook digitaal worden gemaakt en digitaal beschikbaar zijn (wettelijke digitaliseringsplicht). In 2012 is voor de PRS én de PRV een viewuer gemaakt waarin deze plannen digitaal kunnen worden geraadpleegd.

De bestaande raadpleegomgeving (Webkaart-Plannenbank) is omgebouwd naar Udrop (Utrecht deelt RO plannen). Via dit systeem worden RO-plannen centraal bewaard en kunnen worden geraadpleegd door provincie en deelnemende gemeenten. Ook kunnen hiermee nog niet openbare conceptplannen in een besloten omgeving worden bekeken en gedeeld. Hiermee verlaten we de wettelijke minimumeisen en maken we meer gebruik van de mogelijkheden die door de digitalisering worden geboden.

Er is meegewerkt aan het symposium "Grip op de leefomgeving". In dit symposium is het Udrop systeem gepresenteerd. Naar aanleiding van deze presentatie zijn de eerste geïnteresseerde gemeenten benaderd voor een verdere introductie.

Ruimtelijke Programma's

Het Ruimtelijk Actieprogramma (RAP) heeft 2012 in het teken gestaan van de afronding van RAP 2008 – 2011 en de start van RAP.2 2012 – 2015. Op 2 juli 2012 is de eindevaluatie van het RAP 2008 – 2011 en het RAP.2 2012 – 2015 door PS vastgesteld. De uitvoering van de projecten van het RAP.2 is inmiddels op gang gekomen.

RAP 2008 – 2011

Met de vaststelling van de Eindevaluatie RAP 2008 – 2011 is het RAP 2008 – 2011 afgerond. In de eindevaluatie zijn een paar belangrijke punten geconstateerd die aandacht vragen bij de uitwerking van nieuwe opgaven voor integraal ruimtelijk beleid en uitvoering:

- het Ruimtelijk Actieprogramma leidt tot versnelling van beleidsrealisatie. De meerwaarde van de provincie komt vooral tot uiting bij complexe projecten met een bovenlokaal karakter die om een duidelijke regierol vragen.
- sterkere sturing vóóraf, gericht op provinciale doelen, leidt tot grotere effectiviteit. De Provincie Utrecht kan aan slagkracht winnen door bundeling van de inzet van bestuurskracht en middelen. Om plannen ook daadwerkelijk tot realisatie te brengen is steviger inzet nodig; dit pleit voor een integrale aanpak van gebiedsontwikkeling.

Deze aandachtspunten zijn meegenomen in de ontwikkeling van het RAP.2 2012 -2015 en het Integraal Gebiedsontwikkelingsprogramma (IGP).

In 2012 is nog doorgewerkt aan enkele projecten uit het RAP 2008 – 2011, om tot afronding van deze projecten te komen en een basis te leggen voor vervolgstappen. Het gaat daarbij om de projecten:

1. Kwaliteitsimpuls Werklocaties
2. Kwaliteit Nationale en Provinciale Landschappen

1. Kwaliteitsimpuls Werklocaties

Via dit project is gewerkt aan de totstandkoming van de Regionale convenanten Bedrijventerreinen (zie Werken, Regionale Convenanten Bedrijventerreinen). Ook is via dit project de Utrechtse kantorenmarkt in beeld gebracht. (Zie Werken, Kantoren).

2. Kwaliteit Nationale en Provinciale Landschappen

De Kwaliteitsgidsen Utrechtse landschappen zijn in 2011 vastgesteld als bouwstenen voor het ruimtelijk beleid. In 2012 is de aandacht gericht geweest op de verdere implementatie van de gidsen. Zo is medio 2012 de publieksversie van de Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen verschenen. Deze publieksversie "Utrechtse Landschappen" is breed verspreid. Wij willen daarmee een breed publiek enthousiast maken over de kwaliteiten van de Utrechtse Landschappen.

De Utrechtse gemeenten pakken de Kwaliteitsgidsen op. Via workshops laten we gemeenten kennis maken met de kwaliteitsgids, met als doel de manier van werken in de vingers krijgen. De kwaliteitsgids biedt handvatten om samen de discussie aan te gaan, en om snel tot een gezamenlijk gedragen oplossing te komen die het landschap ten goede komt. Bestuurlijk overleg met gemeenten vindt plaats met de ambassadeur Kwaliteitsgidsen dhr. H. Lugtmeijer. Deze overleggen hadden tot doel de Kwaliteitsgidsen op bestuurlijk niveau nader onder de aandacht te brengen en deze in het gemeentelijk beleid verder door te laten werken. Om hier ook meer concrete invulling aan te geven, heeft de provincie een leidraad op laten stellen. Deze leidraad biedt gemeenten handvatten om de kernkwaliteiten te implementeren in bestemmingsplannen.

RAP.2 2012 – 2015

De uitvoering van de PRS 2012 – 2028 vindt mede plaats via het RAP.2. Thema's benoemd in de PRS krijgen via het RAP.2 een operationele vertaling. Dit leidt tot meer heldere doorwerking in provinciaal en regionaal beleid, actuele aandachtspunten voor de 4 jaarlijkse herijking van de PRS, én meer scherpte op het bereiken van samenhangende provinciale doelen bij integrale gebiedsontwikkeling. Bij de keuze van de thema's uit de PRS is de organisatie en het werkveld breed betrokken en is de aansluiting gezocht met de doelstellingen van de Strategische Agenda.

Het RAP.2 richt zich op:

1. Concretiseren van het ruimtelijk beleid;
2. Versterken van samenwerking met partijen (intern en extern) in het ruimtelijk werkveld.
3. Vernieuwen van het toepassen van het ruimtelijk instrumentarium (vernieuwen van de aanpak).

Deze programmadoelen worden in de diverse projecten tot stand gebracht, waarbij het hoofdaccent per project kan verschillen. In alle projecten wordt aan concrete casussen en pilotprojecten gewerkt om de programma- en projectdoelen te realiseren en werken we samen met lokale partners.

Na de vaststelling van het RAP.2 door Provinciale Staten (2 juli 2012) is de tweede helft van 2012 benut om de projecten verder uit te werken in projectplannen en is de uitvoering van de projecten gestart. Hiermee loopt het RAP.2 vooruit op de definitieve vaststelling van de PRS (februari 2013). Dit sluit aan op de ambities van het Coalitieakkoord en laat geen tijd verloren gaan. Wanneer de vaststelling van de PRS daar aanleiding toe geeft worden eventueel onderwerpen van het RAP.2 bijgesteld.

Voor de uitvoering van het RAP.2 2012- 2015 is in de programmaperiode € 1,8 mln. (structurele middelen) beschikbaar gesteld. Voor de jaarschijf 2012 was binnen dit programmabudget € 350.000,- beschikbaar. Van de beschikbare middelen is in 2012 ruim € 300.000 besteed.

Een deel van de middelen wordt middels een subsidie aan de partners in de projecten ingezet. Het RAP is opgenomen in de Algemene Subsidie Verordening van de Provincie Utrecht. Dit houdt in dat, voor de inzet van het subsidie instrumentarium, een uitvoeringsverordening nodig is. Op 4 december 2012 heeft ons college de uitvoeringsverordening subsidie Ruimtelijk Actieprogramma provincie Utrecht vastgesteld.

Project 1: Toekomst Bodemdalingsgevoelig Gebied

Voor de bodemdalingsgevoelige veengebieden is het van belang zicht te hebben op de consequenties van bodemdaling voor het grondgebruik op de langere termijn. Dit kan een basis bieden voor gedifferentieerd gebiedsgericht beleid en geeft een handvat voor een eventueel benodigde transitie van gebruiksfuncties. (zie ook Thematisch Ruimtelijk Beleid, Bodem, water en milieubeleid). *Doelstelling: Inzicht krijgen in de uiterste houdbaarheid van onze veengebieden en in de ontwikkeling van maaiveldaling in relatie tot maatschappelijke kosten en baten.*

Project 2: Duurzame Energie Goed Ingepast

De PRS/PRV bevatten beleid en regels met betrekking tot windturbines en biomassacentrales. Dit project richt zich op de toepassing hiervan. *Doelstelling: Handvatten bieden voor het inpassen van duurzame energie, zoals windturbines en biomassavergiftingsinstallaties en voor het combineren van de verschillende vormen van duurzame energie met andere (ruimtelijke) functies. Het nieuwe fenomeen 'Energie landschappen' en de (ruimtelijke) condities daarvoor krijgen in dit project specifiek aandacht.*

Project 3 : Duurzaam Behoud van Historische Buitenplaatsen

De provincie wil, voor zover dit past binnen het overig ruimtelijk beleid, ruimte bieden voor ontwikkeling, gericht op het creëren van economische dragers voor het behoud van cultuurhistorische waarden van buitenplaatsen. *Doelstelling: Handvatten bieden voor duurzaam behoud van historische buitenplaatsen binnen de zone waarin deze ligt.*

Project 4: Kantorenmarkt; Vraag en Aanbod in Evenwicht

Met de PRS/PRV heeft de provincie een eerste stap gezet om het overaanbod op de kantorenmarkt terug te dringen. De vervolgstap is het met gemeenten en marktpartijen komen tot afspraken over programmering, segmentering en fasering van (bestaande) plannen om daarmee de plancapaciteit terug te dringen. Vanuit het RAP.2 wordt dit proces gefaciliteerd (zie voor de verdere toelichting Werken, Kantoren). *Doelstelling: Op de kantorenmarkt vraag en aanbod in evenwicht brengen, zowel in kwantitatief als in kwalitatief opzicht.*

Project 5: Optimale Inpassing van Infrastructuur

In Utrecht staan een aantal ingrijpende aanpassingen van de infrastructuur op stapel. Wij streven naar een optimale inpassing van infrastructuur in het landschap, met aandacht voor een veilige en gezonde omgevingskwaliteit. *Doelstelling: De bereikbaarheid van Utrecht in stand houden en waar mogelijk verbeteren. Tegelijkertijd willen we de landschappelijke kwaliteiten versterken en het leefklimaat verbeteren. Het gaat er om aan het begin van het planvormingsproces doelstellingen te verbreden en de focus niet met name te richten op de verkeerskundige doelstelling. De meekoppelende belangen en kansen voor gebiedsontwikkeling moeten worden meegewogen bij het maken van afwegingen. De wijze van inpassen kan een "sleutel" zijn voor de wijze waarop*

een breed scala aan ambities binnen een gebied gerealiseerd kan worden. Met dit project ontwikkelen we een integrale aanpak.

Project 6: Ruimtelijke Agenda Gemeenten

Het is belangrijk dat het provinciaal ruimtelijk beleid in de PRS wordt gerealiseerd en een goede doorwerking krijgt in gemeentelijke plannen. Hier is een actieve ontwikkelingsgerichte benadering voor nodig, die tevens vraagt om een andere invulling van de relatie tussen gemeente en provincie. Het RAP.2 faciliteert het proces om te komen tot ruimtelijke agenda's met de gemeenten (zie voor verder toelichting paragraaf Project Ruimtelijke Agenda Gemeenten). *Doelstelling: Een effectieve samenwerking met gemeenten bij het benoemen en uitvoeren van de gezamenlijke ontwikkelopgaven per gemeente. Voor de provincie is de PRS hiervoor de basis.*

Project 7: Handreiking Ruimte voor Ruimte

De PRS/PRV bevat een heldere lijn voor de beoordeling van ruimte-voor-ruimte gevallen: de provincie heeft regels voor het aantal woningen dat bij verschillende sloopoppervlakten gerealiseerd mag worden. In ruil voor extra kwaliteit mag hiervan afgeweken worden. De verantwoordelijkheid voor de beoordeling van dit maatwerk is aan gemeenten. Met dit project bieden we gemeenten handvatten om deze afweging te maken. *Doelstelling: Gemeenten ondersteunen bij het oppakken van hun verantwoordelijkheden ten aanzien van het toepassen van maatwerk voor de ruimte-voor-ruimte regeling.*

Project 8: Handreiking Kwaliteit van Kernrandzones

Voor het borgen en het verbeteren van de kwaliteit van de kernrandzone en voor het ondersteunen van het functioneren ervan, richt de provincie haar beleid op het -eventueel in aansluiting op bestaande voorzieningen- in de kernrandzone mogelijk maken van nieuwe kleinschalige, stedelijk gelieerde functies. De provincie verwacht van gemeenten dat zij voor hun kernrandzone(s) een integrale visie en specifiek beleid ontwikkelen. De provincie zal deze visie vervolgens hanteren als toetsingskader. *Doelstelling: Met de handreiking willen we gemeenten ondersteunen bij het proces van het opstellen van een brede en integrale visie op de kernrandzone. Daarnaast willen we meer begrip bij gemeenten laten ontstaan voor deze nieuwe werkwijze.*

Project 9A: Stimulering (gebruik) Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen

Elk Utrechts landschap heeft zijn eigen kwaliteiten die mede richting geven aan de daarin gelegen en omliggende functies en hun ontwikkelingsmogelijkheden. De kernkwaliteiten zijn (RAP 2008 -2011) in beeld gebracht met de Kwaliteitsgids voor de Utrechtse Landschappen. In het RAP 2012-2015 richten wij ons op de bekendheid en het gebruik van de kwaliteitsgidsen. *Doelstelling: Op diverse manieren bekendheid geven aan de Kwaliteitsgids. We gaan er zelf mee aan de slag, we dragen gebruik ervan uit en willen stimuleren dat anderen er, los van onze begeleiding, gebruik van gaan maken.*

Project 9B: Ervenconsulentschap

Er zijn tal van (kleinschalige) initiatieven waarvoor de Kwaliteitsgids ook kan worden ingezet. Vanwege de veranderende rol van de provincie krijgen wij dergelijke plannen in de toekomst minder ter advisering voor gelegd. Toch zijn dit wel plannen die grote impact op de landschappelijke kwaliteit kunnen hebben. De ervaring is dat initiatiefnemers open staan voor advisering. Daarom ontstaan in diverse regio's initiatieven voor een ervenconsulentschap. De provincie kan dit steunen en daarmee een provincie-breed ervenconsulentschap faciliteren. *Doelstelling: (1) Het bieden van een platform/instrument ter ondersteuning van initiatiefnemers en gemeenten bij ontwikkelingen in het landelijk gebied met behoud en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. (2) Het sturen op ruimtelijke kwaliteit bij de vele kleinschalige ontwikkelingen in het buitengebied. Het uiteindelijke doel is om een professioneel draaiende organisatie voor ervenconsulentschap te hebben die zich zelf kan bedruipen.*

Project 10A: Handreiking EHS-instrumenten

Om ontwikkelingen in de EHS mogelijk te maken zonder te grote aantasting te veroorzaken zijn in de PRS/PRV verschillende instrumenten opgenomen. Deze zijn grotendeels gelijk aan het huidige beleid. De verandering van de sturingsfilosofie heeft invloed op hoe we met de instrumenten omgaan. Nu denkt de provincie regelmatig mee in de planvorming over het wegen van ontwikkelingen, aantastingen, mitigatie of compensatie. In de toekomst wordt dat meer een verantwoordelijkheid van gemeenten. *Doelstelling: Het beleid rond ontwikkelingen in de EHS zijn helder zodat gemeenten weten hoe zij hieraan kunnen meewerken. De provincie speelt dan alleen nog een rol met het leveren van maatwerk bij de complexe ontwikkelingen. Met dit project bieden we handvatten en kennis waarmee gemeenten deze afwegingen kunnen maken.*

Project 10B: Gebiedsgerichte Aanpak voor Kwaliteitswinst Natuur en Recreatie

Veel recreatiebedrijven zijn gelegen in de EHS. In de PRS hebben we het groei- en krimpmiddel toegepast bij het doorlichten van het EHS-instrumentarium. Hiermee verlichten we knelpunten voor recreatiebedrijven en biedt het instrument saldobenadering ruimte voor toepassing bij verspreid liggende dag- en verblijfsrecreatieterreinen. In dit project willen we hier via een procesaanpak handen en voeten aan geven. *Doelstelling: Het behalen van winst voor zowel recreatie, als voor natuur op de Heuvelrug, maar ook voor landschap en ruimtelijke kwaliteit door het toepassen van saldobenadering waarbij voor verspreid liggende dag- en verblijfs-recreatieve ontwikkelingen een gebiedsvisie opgesteld kan worden, waarbinnen gesaldeerd kan worden tussen natuur, recreatie en overige bestemmingen.*

Project 11: Innovatieve Stallen

Om zich de komende jaren te kunnen handhaven, zullen veel agrariërs veelal gaan innoveren en/of hun bedrijf vergroten. In dit project wordt de PRS gecombineerd met het advies van de onafhankelijk Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit ten aanzien van stalontwerp (Nieuwe Stallen in Utrecht: Kansen voor Kwaliteit). *Doelstelling: Nieuwe initiatieven op het gebied van erfinrichting en stalontwerp een kans bieden om bij te dragen aan de kwaliteitsverbetering in het landelijk gebied, waarbij diervriendelijkheid, milieuverbetering, volksgezondheid en energieopwekking deel uitmaken van het ontwerp en ruime aandacht is voor het geven van een substantiële kwaliteitsimpuls aan het landschap.*

Project 12: Visie op de Recreatiezone

De provincie vindt gebiedsontwikkeling ten behoeve van bovenlokale recreatie en bereikbaarheid voor langzaam verkeer van belang en stimuleert ontwikkelingen in en rond de stadsgewesten Utrecht en Amersfoort in de recreatiezone. Hier bestaat de mogelijkheid om onder voorwaarden –waaronder het beschikbaar hebben van een integrale visie- ruimte te krijgen via ‘rood voor recreatiegroen’ voor bovenlokale recreatievoorzieningen met een intensief of extensief gebruik. *Doelstelling: Een actualisatie en perspectief voor de ontwikkeling van de recreatie in de recreatiezone om gemeenten en initiatiefnemers te ondersteunen in het ruimtelijk afstemmen van voorgenomen recreatieve ontwikkelingen. De provincie geeft hiermee vooraf helderheid in waar in de recreatiezone ruimte voor ontwikkeling enkel gericht is op recreatieve routes en waar er meer mogelijk is en in de kaders voor ‘rood voor recreatiegroen’.*

Project 13: Visie op Food Valley

De provincie Utrecht ondersteunt de samenwerking in Food Valley, maar doet dit vanuit het ruimtelijk beleidsveld nog niet vanuit een eigen visie. Wel spelen er verschillende onderwerpen, zoals: (gebrek aan) innovatie bij agrariërs, kwaliteit van het buitengebied, burgerwoningen op vrijkomende agrarische bebouwing, toepassen ruimte voor ruimte. Het Reconstructieplan is wel geactualiseerd, maar er is nog geen nieuwe visie op landbouw in het gebied. *Doelstelling: Ruimtelijke visie ontwikkelen op het gebied Food Valley en daarmee bepalen waarop we in dit gebied willen sturen qua ontwikkeling.*

Project 14: Eiland van Schalkwijk

De (gemeentelijke) structuurvisie Eiland van Schalkwijk is innovatief van opzet en daagt ondernemers en bewoners uit met initiatieven te komen. Tegelijk met de structuurvisie is ook een beoordelingsprotocol vastgesteld, aan de hand waarvan initiatieven worden beoordeeld. Via het RAP 2008 – 2011 heeft de provincie actief bijgedragen aan deze vernieuwende vorm van planologie. In de PRS heeft het Eiland van Schalkwijk de ‘experimentstatus’ gekregen om hier verder invulling aan te geven. De betrokken overheidspartijen willen de werkwijze verder vastleggen in een ‘protocol’. *Doelstelling: Via ‘uitnodigingsplanologie’ geven we invulling aan gebiedsontwikkeling in een nieuwe realiteit. De casus Eiland van Schalkwijk heeft tot doel te komen tot nadere concretisering van de werkwijze van uitnodigingsplanologie.*

IGP – Integraal Gebiedsontwikkelingsprogramma

Dit programma is vastgesteld door Provinciale Staten op 2 juli 2012 en komt voort uit het coalitieakkoord 2011-2015 waarin de wens besloten ligt om als krachtig midden bestuur meer integraal en efficiënt te werken, ook op het vlak van gebiedsontwikkeling. Het IGP heeft een looptijd van 2012 – 2019. Provinciale Staten hebben voor de 1^e coalitieperiode 2012-2015 in totaal € 13.800.000 geprogrammeerd voor de ontwikkeling en uitvoering van integrale gebiedsontwikkelingsprojecten. Het centrale doel van het programma is een gebundelde inzet van middelen (financiën, bestuurskracht, kennis) om een aantal te selecteren gebiedsontwikkelingsprojecten te realiseren waarin meerdere grote provinciale beleidsdoelen bij elkaar komen. Realisatie van dit doel vindt plaats door inzet van financiële middelen waarbij sturing primair plaatsvindt door selectie van IGP-projecten via in het programma benoemde criteria en het op de juiste wijze toepassen van de besluitvormingsstappen uit het programma voor een financiële bijdrage. Jaarlijks zal, met ingang van 2013, met een voortgangsrapportage

verantwoording worden afgelegd aan PS over de voortgang van de te behalen programmadoelen. Met het vaststellen op 2 juli 2012 is tevens een lijst met 9 projecten opgenomen en die op dit moment geselecteerd en mogelijk IGP-waardig zijn, te weten:

- Kop van Isselt
- Stationsgebied Driebergen-Zeist
- Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg
- Hof van Breukelen;
- Het Klooster
- Utrecht – Oostrand
- A12-zone
- Noordelijke Randweg Utrecht
- Recreatieve uitlooplegebieden Utrecht en Amersfoort

Deze lijst zal gedurende de programmaduur jaarlijks worden geactualiseerd.

Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit

In 2012 is in diverse trajecten specifiek aandacht gevraagd voor de ruimtelijke kwaliteit en inpassingsvraagstukken. Onder meer via de kwaliteitsgidsen en door de Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit. Deze adviseur neemt namens de provincie onder meer deel aan het Kwaliteitsteam Ring Utrecht en het in 2012 nieuw ingestelde Kwaliteitsteam voor knooppunt Hoevelaken. Deze kwaliteitsteams hebben in 2012 een aantal adviezen uitgebracht. Daarnaast heeft de adviseur in 2012 adviezen uitgebracht over nieuwe stalontwerpen bij schaalvergroting in de landbouw, over het beheer en onderhoud van provinciale wegen, over een handreiking voor kernrandzones en over de inrichting van een agrarisch gebied op het Eiland van Schalkwijk (zie ook Ruimtelijk Actieprogramma).

In 2012 heeft tevens een evaluatie van de effectiviteit van een adviseur ruimtelijke kwaliteit plaatsgevonden. Daarbij is ook gekeken naar alternatieven voor de inzet van het budget voor ruimtelijke kwaliteit. Hieruit is naar voren gekomen dat inzet van een onafhankelijke adviseur de meeste toegevoegde waarde heeft bij de vertaling van de kwaliteitsdoelstellingen uit de PRS naar de praktijk. Wij hebben daarom besloten ook voor 2013 en 2014 een adviseur aan te stellen. De aanstellingsprocedure is eind 2012 opgestart en heeft er in geresulteerd dat ons college op 29 januari 2013 mevrouw I. Thoral heeft benoemd als adviseur ruimtelijk kwaliteit voor de periode van 1 februari 2013 tot en met 31 januari 2015.

In november 2012 is de Dag van de Ruimtelijke Kwaliteit georganiseerd. Op deze dag hebben ruim 150 bestuurders, beleidsmedewerkers, financiers, adviseurs en ontwerpers elkaar ontmoet en is in verschillende interactieve sessies ingegaan op de ruimtelijke kwaliteit in brede zin en op diverse locaties in de provincie. De resultaten van deze werksessies zijn inmiddels gebundeld en worden begin 2013 in een nieuwsbrief onder de deelnemers verspreid.

Boven Provinciaal Ruimtelijk beleid

NV Utrecht

De NV Utrecht is het samenwerkingsverband van de gemeenten Hilversum, Amersfoort, Utrecht, de regio Utrecht, regio Amersfoort, Gooi en Vecht en de provincie Utrecht. In 2005 is gestart met de ontwikkeling van een gebiedsvisie met als centrale opgave een oplossing te vinden voor de spanning tussen enerzijds de behoefte aan ruimte om te wonen en te werken voor het nog steeds groeiend aantal huishoudens van het Utrechtse deel van de Randstad en anderzijds de net zo dringende behoefte aan bescherming van natuur en landschap en de duurzaamheid in de ruimtelijk economische ontwikkeling. In 2009 hebben alle partners ingestemd de Ontwikkelingsvisie Noordvleugel Utrecht 2015-2030 (Eindbalans) te aanvaarden als kader voor de vervolgvacatures van de NV Utrecht en aan te merken als een belangrijke bouwsteen voor de op te stellen komende generatie ruimtelijke strategische plannen van de NV Utrecht-partners. Ook het Rijk heeft de hoofdlijnen van de visie onderschreven. De Eindbalans is dan ook een belangrijke bouwsteen geweest voor de PRS waar ook in 2012 aan gewerkt is.

In 2012 is de samenwerking van de NV-partners voortgezet om de in de Ontwikkelingsvisie NV-Utrecht verwoorde ambities te realiseren. De NV samenwerking heeft de regionale partijen op één lijn gebracht. In het PRS circuit hebben we daarvan de vruchten geplukt. Er bestaat grote consensus over het te voeren RO-beleid, waardoor het aantal kritische zienswijzen beperkt bleef. De samenwerking is daarbij in 2012 verder vooral gericht op het in overleg blijven en afspraken maken met het Rijk om samen te komen tot een strategie hoe de visie ook daadwerkelijk te realiseren. Dit onder andere via het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT). Daarnaast werken de NV Utrecht partners samen aan de actualisatie van de Gebiedsagenda Utrecht. De NV-visie is ook voor dit traject belangrijke input.

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

In maart 2012 heeft het Rijk de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) vastgesteld. Daarmee is het nieuwe ruimtelijke en mobiliteits- (rijks) beleid van kracht geworden. De SVIR vervangt verschillende nota's, zoals de Nota Ruimte, de Structuurvisie Randstad 2040 en de Nota Mobiliteit. Ook vervallen met de SVIR de ruimtelijke doelen en uitspraken uit o.a. de Agenda Landschap en de Agenda Vitaal Platteland. De SVIR geeft de ambitie aan voor Nederland in 2040. Die ambitie is vertaald in drie doelen voor de middellange termijn (2028):

- de concurrentiekracht vergroten door de ruimtelijk-economische structuur van Nederland te versterken;
- de bereikbaarheid verbeteren;
- zorgen voor een leefbare en veilige omgeving met unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden.

De centrale sturing van het RO-beleid wordt grotendeels losgelaten. Provincies worden de primaire verantwoordelijke voor het RO-beleid. Het Rijk blijft verantwoordelijk voor slechts 13 nationale belangen. Provincies krijgen meer bevoegdheden bijvoorbeeld op het gebied van landschappen, verstedelijking en het behoud van de groene ruimte. De SVIR wordt doorvertaald in de gebiedsagenda's en regionale structuurvisies.

In de vastgestelde SVIR is voor Utrecht aangegeven dat de economische kracht van Utrecht vooral zit in de hoogopgeleide bevolking, de kennisintensieve en creatieve sectoren, de zakelijke en financiële dienstverlening en Life Sciences & Health (Science Park). Ook is benoemd dat de centrale ligging en landschappelijke en cultuurhistorische waarden bijdragen aan de economische kracht en dat Utrecht een grote ruimtedruk kent vanwege blijvende de grote behoefte aan woningen in combinatie met de beperkte ruimte daarvoor. In de SVIR zijn voor Utrecht de volgende opgaven van nationaal belang opgenomen:

- het goed laten functioneren van de 'draaischijf' Nederland (weg, spoorweg en vaarweg) inclusief een goed regionaal openbaar vervoer en het uitvoeren van het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer;
- versterking van de primaire waterkeringen (hoogwaterbeschermingsprogramma) en het samen met decentrale overheden uitvoeren van het gebiedsgerichte deelprogramma Rivieren (Lek en Neder-Rijn) van het Deltaprogramma;
- het samenwerken met decentrale overheden in de generieke deelprogramma's Veiligheid, Zoet water en Nieuwbouw en Herstructurering van het Deltaprogramma;
- het tot stand brengen en beschermen van de (herijkte) EHS, inclusief de Natura 2000-gebieden;
- het robuust en compleet maken van het hoofdenergiernetwerk (380 kV) en het indien nodig ruimtelijk accommoderen van de inzet van de regio op geothermie (waaronder warmtekuoudeslag) in de ondergrond;
- het op lange termijn stimuleren van regionale ontwikkeling van de A12-zone.

De belangrijkste opgaven in de provincie waar het Rijk nog een rol voor zich zelf bij ziet, zijn hiermee voldoende geborgd in de SVIR. De PRS en de SVIR zijn in lijn met elkaar.

Gebiedsagenda Utrecht

Het rijk heeft in 2009 de wens uitgesproken integrale besluiten te willen nemen over rijks inbreng in projecten in het fysieke-ruimtelijke domein. Daarom zijn in 2009 door rijk en regio gezamenlijk de eerste generatie gebiedsagenda's opgesteld en vastgesteld in het BO MIRT november 2009. De gebiedsagenda is o.a. een 'voorraadagenda' voor de besluitvorming over programma's en projecten in de BO-MIRT overleggen. In het BO MIRT van november 2011 is afgesproken te starten met een actualisatie van de gebiedsagenda's uit 2009. In 2012 is samen met rijk en regio partners (in Utrecht de NV Utrecht partners) hieraan gewerkt.

De Gebiedsagenda Utrecht 2009 ging over de provincie Utrecht. De landsdelen Noordwest (Noord Holland en Flevoland) en Utrecht (provincie Utrecht) hebben de actualisatie aangegrepen om de handen ineen te slaan. Zij constateerden dat een gezamenlijke Gebiedsagenda recht doet aan de relatie tussen de beide gebieden. Dit geldt met name voor de Noordvleugel van de Randstad, gevormd door de Metropoolregio Amsterdam en de regio's Utrecht en Amersfoort. De Noordvleugel is nu al de grootste motor van de nationale economie en een intensievere samenwerking maakt het mogelijk de slagkracht van de bestaande economische relaties te vergroten. Daarbij geldt dat ook de overige regio's van Noord-Holland, Flevoland en Utrecht profiteren van een versterkt economisch potentieel van de Noordvleugel.

Een gebiedsagenda wordt opgesteld op basis van bestaand beleid. Eerder vastgestelde nationale en regionale nota's, evenals regionale structuurvisies en verkeer- en vervoersplannen, worden doorvertaald. De Gebiedsagenda vervangt dus niet de structuurvisies van de verschillende overheden en geeft evenmin een totaaloverzicht van alle ambities, opgaven en projecten die de komende tijd in de drie provincies opgepakt gaan worden. De focus ligt met name op de gemeenschappelijke ambities (op de totale fysieke opgave waaronder RO, verkeer en vervoer maar ook water, economie en duurzaamheid) van Rijk en regio en op die opgaven waar Rijk en regio elkaar nodig hebben.

Een gebiedsagenda bestaat globaal uit drie delen: (1) de visie en ambities, (2) de uitdagingen en opgaven en (3) de projecten opgenomen in een uitvoeringsagenda. De visie en ambities zoals die in 2009 zijn verwoord in de Gebiedsagenda's voor Noordwest Nederland en Utrecht zijn in de kern niet heel erg veranderd. Door de grote economische kracht is de verstedelijkingsdruk nog steeds onverminderd groot. De context waarin deze druk zich manifesteert is echter wel danig veranderd. De economische crisis houdt langer aan dan verwacht en het woningtekort loopt door de kwakkelende bouwproductie op. Dit terwijl recente prognoses uitwijzen dat de verstedelijkingsdruk in het noordelijk van de Randstad onveranderd hoog blijft. Een veranderde context is ook dat bedrijven scherpere investeringskeuzes maken. Tegelijkertijd hebben de verschillende overheden niet meer de financiële middelen om grote investeringen te doen en/of 'gaten' in het private domein op te vangen. Dat betekent dat een deel van de opgaven uit 2009 in een ander daglicht is komen te staan, waardoor onder meer qua fasering van investeringen scherpe(re) keuzes nodig zijn. Het daadwerkelijk realiseren van de opgaven, het 'hoe' vraagt dan ook meer aandacht.

Mede vanwege de veranderende omstandigheden zullen meer dan voorheen private partijen (m.n. het bedrijfsleven) betrokken moeten worden bij de totstandkoming van de opgaven. Daarom is het de inzet om deze partijen, meer dan bij de gebiedsagenda 2009, te betrekken bij het opstellen van m.n. de uitvoeringsagenda. Ook is de vaststelling van de SVIR van het Rijk een aanleiding om tot actualisatie over te gaan. De SVIR zet in op het realiseren van een excellent en internationaal bereikbaar vestigingsklimaat in de stedelijke regio's met een sterke concentratie van topsectoren. Een belangrijkste consequentie voor de geactualiseerde gebiedsagenda is een scherpere focus op de economie en een andere verantwoordelijkheidsverdeling tussen regio en Rijk. In 2012 is door het Rijk en de regionale overheden gezamenlijk intensief gewerkt aan met name de eerste twee delen. Het streven is de nieuwe gebiedsagenda medio 2013 vast te stellen.

Groene Hart

In het Nationaal Landschap Groene Hart werken de provincies Zuid-Holland, Noord-Holland en Utrecht samen met regionale overheden, maatschappelijke organisaties en het Rijk aan een landschappelijk mooi, ecologisch waardevol, economisch vitaal Groene Hart waarin het voor inwoners en recreanten goed toeven is. Hiertoe hebben Provinciale Staten van de drie provincies in 2007 het Uitvoeringsprogramma Groene Hart 2007-2013 vastgesteld. In 2010 hebben de 3 Groene Hart provincies het uitvoeringsprogramma Groene Hart herijkt, mede in het licht van het nieuwe rijksbeleid uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte en de Herijking van het (Rijks)natuurbeleid.

Op 22 december 2011 zijn vertegenwoordigers van provincies, waterschappen en gemeenten in het Groene Hart bij elkaar geweest om te praten over toetreding van de waterschappen en Woerdens Beraad tot de stuurgroep Groene Hart. Het jaar 2012 is gebruikt voor oriëntatie op de werkbaarheid van een verbrede stuurgroep, ook in het licht van mandaat, financiën en organisatie. Afgesproken is dat de inhoud leidend is voor de aard en de organisatie van de samenwerking. Eind 2012 is gebleken dat de slagkracht en resultaatgerichtheid in het Groene Hart er om vraagt nauw aan te sluiten bij de taken van de betrokken overheden. Daarom wordt in 2013 gezocht naar een andere vorm van samenwerking: een kleine stuurgroep waarin alleen de provincies zijn vertegenwoordigd, en van daaruit samenwerking t.a.v. een beperkt aantal thema's via bestuurlijke duo's.

In het voorjaar van 2012 is een **gezamenlijke strategische uitvoeringsagenda** voor het Groene Hart opgesteld. Deze levert geen grote ommezwaai op in doelen en ambities. Wel ontstaan nu kansen om aan de slag te gaan met onderwerpen die nog onvoldoende zijn opgepakt, trends en ontwikkelingen die op het Groene Hart afkomen en de gewijzigde bestuurlijke verhoudingen. Daardoor zijn er ook verschuivingen in de uitvoering van oorspronkelijke projecten.

In juni 2012 hebben partijen afgesproken om de samenwerking vorm te geven op basis van vier thematische uitvoeringsafspraken. Deze thema's zijn: *Water, Bodem en Gebruik*, *Ontwikkelen met Groene Hart Kwaliteit*, *Recreatie en regionale economie*, en *Promotie en Communicatie*. Deze uitvoeringsafspraken zijn in de maanden daarna is een eerste concept opgesteld. In de uitvoeringsafspraken zou de wijze van samenwerken, gevolgen voor mensen en middelen en de rol van de stuurgroep per thema worden bepaald. Voor de opzet met thematische uitvoeringsafspraken is gekozen, omdat niet alle thema's voor alle betrokken overheden even relevant zijn. Zo wordt de samenwerking op maat gesneden.

In september 2012 zijn de bestuurders op basis van de bestuurlijke samenvatting '**Samen ontwikkelen**' bijeen gekomen in een bestuurlijke conferentie waarin is afgesproken te komen tot de definitieve samenstelling van de **Stuurgroep Nationaal Landschap Groene Hart in oprichting**. Ook is afgesproken dat belanghebbenden in en om het Groene Hart betrokken worden bij het opstellen van de uitvoeringsafspraken. Dit is onder andere gebeurd door een bestuurlijke klankbordgroep in het leven te roepen. De concept-uitvoeringsafspraken zijn opgenomen in het document '**Samen aan de Slag**'.

Voortgang- en effectmonitor

Voor het volgen van de uitvoering van het uitvoeringsprogramma beschikt de Groene Hart samenwerking over de Voortgangsrapportage, waaraan in 2010 de eerste Effectmonitor Groene Hart is toegevoegd voor het volgen van de ontwikkelingen in het Groene Hart. Om monitoring een volwaardige functie te geven in het beleid is in 2011 en 2012 onderzocht of er een geïntegreerde Voortgang- en effectrapportage opgesteld kan worden. Begin 2012 is er een ontwerp voor een dergelijke rapportage gemaakt die in de loop van 2012 is ingevuld. Hieruit blijkt dat na het bijstellen van de plannen van de gebiedsprojecten, met name als gevolg van de ILG bezuinigingen, veel goed voorbereidingswerk is verricht. De uitvoering kan nu weer een oppepper gebruiken. Voor het aanpakken van verrommeling kan nog een extra slag gemaakt worden via goede actieve samenwerking met gemeenten. Een aantal gemeenten heeft al beleid op dit vlak, dat als voorbeeld kan dienen. Voor de onderwerpen bodem en water is met name betere samenwerking op uitvoeringsniveau nodig.

Gebiedsgericht Ruimtelijk beleid

Groot Mijdrecht Noord

Op 2 juli 2012 hebben de Provinciale Staten de 'Versoerberde Veenribbenvariant' vastgesteld als basis voor de toekomstige inrichting van Groot Mijdrecht Noord-Oost (GMN-oost). Deze 'versoerberde' variant betekent dat op een deel van GMN-oost natte natuur ontwikkeld zal worden op termijn. Er zullen natuurdoelen gerealiseerd worden zodat het gebied op termijn als habitat kan functioneren voor populaties van de (meer kritische) moerasvogels o.a. als broedgebied. Alle bestaande agrarische gronden zullen worden verworven dan wel via Particulier Natuurbeheer als natuur worden beheerd, terwijl alle bewoning en bebouwing kan blijven. In de maanden juli tot en met oktober 2012 is het eindbeeld vastgesteld in de verschillende bestuurslagen (provincie, gemeente en waterschap). Er is afgesproken dat het eindbeeld van de inrichting wordt opgenomen in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie, het natuurbeheerplan, het gemeentelijke bestemmingsplan en het watergebiedsplan. Daartoe hebben wij op 31 oktober 2012 met de betrokken partijen inclusief de bewonersdelegatie de intentieverklaring "het pact van Polder trots" ondertekend, waarin de maximale inspanning voor langjarige rust in de polder is toegezegd. Eind 2012 is een start gemaakt met de verkoop van de woningen die in het verleden zijn aangekocht en de aankoop van gronden die zijn aangeboden.

Hart van de Heuvelrug

Het gebiedsontwikkelingsprogramma Hart van de Heuvelrug, waarin zeventien partijen samenwerken, richt zich op een ruimtelijke kwaliteitsverbetering van het gebied tussen Amersfoort, Soest en Zeist. De belangrijkste opgave is het realiseren van drie ecologische corridors. Daarnaast richt het programma zich op rode ontwikkelingen en op de maatschappelijke integratie van de zorg. Voor de concrete uitvoering van projecten binnen Hart van de Heuvelrug zijn clusterovereenkomsten van belang. In een clusterovereenkomst maken de uitvoerende partijen afspraken over een pakket van groene en rode projecten die binnen één grondexploitatie worden betrokken en die leiden tot een ruimtelijke kwaliteitsverbetering. In 2010-2011 waren vier clusters in uitvoering: Soest I, Zeist I (Zorgpilot), Zeist II en Zeist III. De 'groene' projecten binnen het programma zijn inmiddels voor een groot deel gerealiseerd of in uitvoering of de start van de uitvoering is gepland. De uitvoering van de 'rode' projecten moet nog starten. In 2012 is het terrein Dorrestein aangekocht door de provincie. Dit perceel is nodig voor het realiseren van de ontsluiting van de op de vliegbasis geplande woonwijk. Over de verdere planinhoud moeten nog afspraken worden gemaakt.

Omdat de huidige Raamovereenkomst Hart van de Heuvelrug in 2014 afloopt, is dit jaar de discussie gestart over de hernieuwde samenwerking met de andere twee risicodragende partners, de gemeenten Zeist en Soest. Een vernieuwde samenwerking is tevens van belang gezien het accent van de resterende opgave en de huidige marktsituatie. Deze discussie zal in 2013 worden voortgezet.

De herinrichting van vliegbasis Soesterberg maakt formeel geen deel uit van het programma, maar is wel van belang om de programmadoelen te kunnen realiseren. Daarom komt de herinrichting van de vliegbasis wel in nauwe samenhang met Hart van de Heuvelrug tot stand.

Voor de herinrichting vliegbasis Soesterberg hebben wij een gedeeltelijke herziening van de structuurvisie 2005 – 2015 opgesteld. Op 31 mei 2010 hebben PS deze partiële herziening vastgesteld. De gemeenteraden van Zeist en Soest hebben de bestemmingsplannen voor de voormalige Vliegbasis in 2012 vastgesteld. Er loopt een beroepszaak bij de Raad van State. De verwachting is dat de bestemmingsplannen in de tweede helft van 2013 onherroepelijk zullen zijn.

Nieuwe Hollandse Waterlinie

De Nieuwe Hollandse Waterlinie is onderdeel van de Ruimtelijke Hoofdstructuur van Nederland en is het grootste Rijksmonument. In 2011 is de Nieuwe Hollandse Waterlinie geplaatst op de voorlopige lijst van de UNESCO Werelderfgoederen. De Nieuwe Hollandse Waterlinie is een nationaal programma uitgevoerd door 4 rijkspartijen en 5 provincies. Het programma kent drie pijlers: een herkenbaar waterlinieprofiel, beleefbaarheid en een maatschappelijk en economisch duurzaam gebruik.

Het programma komt langzamerhand in een nieuwe fase: de uitvoering is ver gevorderd, de meeste rijksmiddelen zijn verplicht en er zijn majeure ontwikkelingen als decentralisatie, overheidsbezuinigingen, publiek –private samenwerking, nominatieproces voor UNESCO. Veel projecten zijn in uitvoering gekomen in de vier deelgebieden die in de provincie Utrecht zijn gelegen. Het gaat dan niet alleen om herstel en herbesteding van forten, maar ook om realiseren van verbindingen en gebiedsontwikkelingen. Voorbeelden zijn restauraties van de

lunetten in Utrecht en de realisatie van recreatieve routes en bruggen in Linieland (Houten en Nieuwegein). Een mooi voorbeeld van gebiedsontwikkeling is er bij het Eiland van Schalkwijk. Als gevolg van de geplande verbreding van het Lekkanaal wordt hard gewerkt aan een landschapsplan waarin de Nieuwe Hollandse Waterlinie op kwalitatief hoogwaardige wijze is ingepast. In Fort bij Vechten, het nationale centrum van de Waterlinie zijn onder meer een nieuwe loods en een parkeerplaats gerealiseerd, gewerkt wordt aan inrichtingsplannen voor het Waterliniemuseum.

De opening van het Fortenseizoen is op een prachtige wijze vorm geven met het project Licht op de Linie op de Utrechtse lunetten. Dit heeft veel bezoekers en publiciteit gegenereerd. De Fortenmaand is een jaarlijks terugkerend evenement dat eveneens veel publiek trekt. Tenslotte is in samenwerking met de Vrede van Utrecht een evenementenprogramma tot stand gekomen.

Food Valley

In de Regio Food Valley is een samenwerkingsverband van de Utrechtse gemeenten Renswoude, Veenendaal en Rhenen met de Gelderse gemeenten: Wageningen, Ede, Scherpenzeel, Barneveld en Nijkerk. Provincies Gelderland en Utrecht zijn hier nauw bij aangesloten. De ambitie van FoodValley is een topregio te worden voor de agrofood sector en daarmee sluit de regio aan bij het topsectoren beleid van het kabinet.

De Regio Food Valley is in 2012 begonnen met het opstellen van een Gebiedsvisie. Tegelijkertijd en in gezamenlijkheid met de Regio werkt provincie Gelderland aan de (provinciebrede) provinciale omgevingsvisie ("Gelderland Anders"). De omgevingsvisie gaat uit van regionale differentiatie en flexibiliteit en definieert zowel de provinciale als de regionale opgaven. De Gebiedsvisie vormt voor de ruimtelijke opgaven een belangrijke input voor de Gelderse omgevingsvisie.

In het Bestuurlijk Overleg MIRT (BO MIRT) 2011 tussen vertegenwoordigers van het rijk (Ministeries I&M en ELI) en het landsdeel Oost Nederland zijn afspraken gemaakt over een MIRT-onderzoek naar de vraag welke ruimtelijke fysieke belemmeringen en kansen er zijn bij het uitbouwen van de internationale concurrentiepositie van FoodValley. Het MIRT-onderzoek is een eerste stap om helder te krijgen welke maatregelen bijdragen aan de innovatie, spin off en economische groei in de regio. De uitkomsten van dit onderzoek moeten vervolgens de agenda's van rijk, landsdeel/provincie en regio gaan bepalen. Voor dit onderzoek zijn vanuit het RAP.2 middelen beschikbaar gesteld.

In opdracht van de Regio FoodValley heeft bureau Companen het onderzoek "Inventarisatie en probleemanalyse woningmarkt FoodValley" uitgevoerd. De rapportage bevat conclusies en aanbevelingen. Het belangrijkste advies aan de gemeenten is om binnen hun eigen gemeente gelijktijdig te gaan zoeken naar mogelijkheden om het woningbouwprogramma voor de korte termijn af te stemmen op de woningvraag.

Gebiedsontwikkeling A12-zone Oudenrijn-Lunetten

Deze zone komt o.a. voort uit de Ontwikkelingsvisie NV Utrecht 2015-2030 (Eindbalans, juni 2009). Hierin is geconstateerd dat de A12-zone tussen Oudenrijn en Lunetten één van de laatste potentiële grote transformatie- en verdichtinglocaties in de provincie Utrecht is. Begin 2009 zijn de gemeenten Utrecht, Nieuwegein en Houten, Bestuur Regio Utrecht en Provincie Utrecht, gestart met een verkenning naar de ontwikkelingsmogelijkheden in de A12-zone. Eind 2009 heeft dit geresulteerd in het ambitiedocument "A12 Centraal, Ontwikkelingsperspectief 2040". Vervolgens is een haalbaarheidsonderzoek gestart. Het resultaat daarvan is opgenomen in de eindrapportage "Verstedelijkingsperspectief A12 Centraal" (2011). Hierin is een kansrijk perspectief voor de langere termijn beschreven (de stip op de horizon). Geconstateerd is dat de A12-zone zich in de periode van 2025 tot 2040 kan ontwikkelen tot een multifunctioneel woonwerkgebied waarmee het substantieel kan bijdragen aan de economische kracht van de regio. In het verstedelijkingsperspectief is aangegeven dat in de periode tot 2025 sprake is van actief rentmeesterschap, o.a. om de huidige dynamiek in het gebied in het licht van de ambitie te kunnen sturen. In april 2012 is in dat kader de Intentieverklaring A12 Centraal vastgesteld. Deze heeft in principe een planhorizon tot 2020: een periode van een actieve en anticiperende beheerfase zonder grootschalige ontwikkelingen. Het is een ambitie voor de lange termijn en mede in het in het licht van de huidige economische situatie wordt nu prioriteit gegeven aan het realiseren van lopende, stagnerende gebiedsontwikkelingsprojecten als Leidsche Rijn. In de Intentieverklaring is onder meer afgesproken dat de partners:

- de visie in het Verstedelijkingsperspectief beschouwen als een inspiratiebron die als 'stip op de horizon' voor de langere termijn op de agenda moet worden behouden;
- de lange-termijnambitie niet onmogelijk maken met toekomstige ontwikkelingen;

- op basis van het werkprogramma A12 Centraal de komende tijd acties oppakken om oplossingen te zoeken voor een aantal ruimtelijke opgaven in de A12 zone.
- Verder worden op basis van het werkprogramma een aantal verdiepende acties opgepakt om daarmee oplossingen te zoeken voor verschillende actuele ruimtelijke opgaven in de A12-zone.

De Kamer van Koophandel ziet de ontwikkeling van de A12-zone als een kans voor de economie, niet alleen op de lange termijn, maar ook op de middellange en korte termijn. Op initiatief van de Kamer van Koophandel is begin 2012 een privaat samenwerkingsverband ingesteld (Initiatiefgroep A12-zone). Deze is van mening dat er nu al gestart moet worden met de voorbereiding om de ambities waar te maken. Aangegeven is dat er bij het bedrijfsleven behoefte is aan meer duidelijkheid. Het is niet altijd duidelijk of initiatieven die zich nu voordoen passen in het eindperspectief van de visie A12 Centraal. De visie van de overheden is op orde maar er zijn onvoldoende prioriteiten benoemd waardoor het risico bestaat dat het bedrijfsleven zich terugtrekt.

De Stuurgroep A12 Centraal en de Initiatiefgroep hebben in de tweede helft van 2012 samen geconcludeerd dat de visie A12 Centraal op onderdelen te abstract is om te kunnen aangeven of een initiatief passend is in het eindperspectief. Afgesproken is om de visie gezamenlijk op een aantal punten verder uit te diepen. Dit niet als (juridisch) toetsingskader maar als een concretisering van de ambities en om meer invulling te geven aan randvoorwaarden voor het actief rentmeesterschap. Op 5 december 2012 is deze afspraak bekrachtigd. Begin 2013 worden verdere afspraken gemaakt in een gezamenlijk plan van aanpak. Inmiddels is de ontwikkeling van de A12-zone ook opgenomen in het IGP.

Utrecht Oostrand

In het Integraal Gebiedsontwikkelingsprogramma (IGP), zoals dit in juli 2012 is vastgesteld door PS, is de Oostrand van de stad Utrecht opgenomen als mogelijk project. In dit gebied komen veel opgaven samen, waarbij de infra opgaven zeer bepalend is.

In het kader van de planstudie Ring Utrecht wordt gewerkt aan een ontwerp voor de verbetering van de snelwegen rond de Uithof. Tegelijkertijd wordt ook nagedacht over een goede inpassing in de bestaande situatie en in de plannen voor het gebied. Hiervoor worden enkele locaties nader bekeken. Bij deze locatieontwerpen zijn de raakvlakken tussen de omgevingsbelangen en/of de plannen van belanghebbenden en de snelweg rond de Uithof het grootst.

De locatieontwerpen zijn verbonden met andere ruimtelijke ontwikkelingen rond de Uithof. Een breed gedragen en samenhangend plan voor de Uithofzone is wenselijk om het beste resultaat en het hoogste maatschappelijk rendement op investeringen te bereiken.

Inpassingsplan Ruimte voor de Lek

In de Planologische Kernbeslissing Ruimte voor de Rivier zijn 39 maatregelen benoemd die moeten zorgen voor die voldoende bescherming tegen de toevloed van het water. Eén van deze maatregelen is de "Uiterwaardvergraving Honswijkerwaarden, stuweiland Hagestein, Hagesteinse uiterwaard en Heerenwaard", beter bekend onder de naam Ruimte voor de Lek.

De provincie Utrecht is initiatiefnemer voor het project Ruimte voor de Lek. In nauwe samenwerking met de gemeenten Houten, Nieuwegein, Vianen en IJsselstein, het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, het Waterschap Rivierenland, Rijkswaterstaat Dienst Oost-Nederland en de Programmadirectie Ruimte voor de Rivier heeft de provincie Utrecht invulling gegeven aan de veiligheidsopgave, aan de opgave in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur en aan een aanvullend pakket van maatregelen ten behoeve van de ruimtelijke kwaliteit in het gebied. Het Ministerie van Infrastructuur en Milieu is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen.

Ruimte voor de Lek voorziet in het behalen van de rivierkundige taakstelling (veiligheid) in combinatie met het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van het gebied. De maatregelen die voor het transformeren van het gebied uitgevoerd dienen te worden omvatten het verlagen en doorgraven van de zomerkaden, de aanleg van geulen en maaiveldverlaging. Met het toelaten van de rivier- en getijdendynamiek krijgt het plangebied zijn ecologische identiteit weer voor een belangrijk deel terug. Ter versterking van de ruimtelijke kwaliteit worden kenmerkende natuurwaarden ontwikkeld en wordt de belevingswaarde van het gebied verhoogd door het gebied toegankelijk te maken voor recreanten. In het gebied worden tevens enkele recreatieve voorzieningen gerealiseerd.

Voor de uitvoering van het project is aanpassing van de geldende bestemmingsplannen noodzakelijk. Provinciale Staten hebben op 8 juni 2009 besloten tot het opstellen van een provinciaal inpassingsplan voor dit project, waarmee de gewenste ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt. De gemeenten Houten, Nieuwegein, Vianen en IJsselstein hebben te kennen gegeven er mee in te stemmen dat door de provincie een inpassingsplan wordt opgesteld.

Op 24 mei 2011 is het voorontwerp-inpassingsplan 'Ruimte voor de Lek' door ons college vastgesteld. Dit plan heeft gedurende 6 weken ter inzage gelegen en is in het kader van het vooroverleg aangeboden aan de overlegpartners. Er zijn drie inspraakreacties en negen reacties van de overlegpartners ontvangen. De inspraak- en overlegreacties hebben aanleiding gegeven tot het doorvoeren van enkele wijzigingen op onderschikte onderdelen. Op 10 januari 2012 is het ontwerp-inpassingsplan vastgesteld en is besloten het ontwerp-inpassingsplan ter inzage te leggen. Binnen de termijn van terinzagelegging is een tweetal informatieavonden georganiseerd over het project. Op een hoorzitting is gelegenheid geboden om zienswijzen in te dienen op het ontwerp-inpassingsplan en/of zienswijzen toe te lichten. De gemeenteraden zijn in een formele zitting gehoord. Van 21 personen c.q. instanties zijn zienswijzen ontvangen. De zienswijzen hebben geleid tot een aantal (ondergeschikte) wijzigingen van het inpassingsplan. Het inpassingsplan is op 2 juli 2012 door Provinciale Staten vastgesteld. Tegen het vastgestelde inpassingsplan is door één persoon beroep ingediend bij de Raad van State.

Inpassingsplan Rijsbruggerwegtracé

In 2011 is gewerkt aan de inpassingsplannen Ruimte voor de Lek en Rijsbruggerwegtracé. Het ontwerp-inpassingsplan voor het Rijsbruggerwegtracé is in augustus vastgesteld en heeft in september/oktober ter inzage gelegen. Er zijn 102 zienswijzen ingediend. Op 12 maart 2012 hebben Provinciale Staten het inpassingsplan Verbindingsweg Houten-A12 (Rijsbruggerwegtracé) vastgesteld. Hierop zijn vier beroepschriften ingediend bij de Raad van State. Op 13 februari 2013 heeft de Raad van State de uitspraak gedaan en is het inpassingsplan Rijsbruggerwegtracé onherroepelijk, waarmee de weg vrij is voor realisatie.

Inpassingsplan Grebbelinie

In 2006 is de gebiedsvisie 'Grebbelinie boven water' met bijbehorend uitvoeringsprogramma door PS vastgesteld. Naast cultuurhistorie zijn behoud van natuur en landschap en versterking van de regionale (toeristische) economie, de meest relevante beleidsdoelen. Een doel van het programma is ook om ruimtelijke ontwikkelingen zo te geleiden, dat deze geen afbreuk doen aan de cultuurhistorische kenmerken van de linie. In hetzelfde jaar is door de gebiedspartners van 12 gemeenten (Amersfoort, Baarn, Bunschoten-Spakenburg, Ede, Leusden, Rhenen, Renswoude, Scherpenzeel, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Wageningen en Woudenberg) het Waterschap, Staatsbosbeheer, provincies Utrecht en Gelderland en de Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei, verenigd in de stuurgroep Grebbelinie, een bestuursovereenkomst ondertekend waarin afgesproken is dat de linie zichtbaar en beleefbaar gemaakt moet worden. Deze ambitie richt zich op zowel de losse onderdelen van de Grebbelinie als de ruimtelijke samenhang tussen deze onderdelen. Samen met de gebiedspartners, wordt de komende jaren verder gewerkt aan de uitvoering van het uitvoeringsprogramma Grebbelinie.

In 2011 zijn de zichtbare onderdelen door het Rijk aangewezen als rijksbeschermd monument. Daarmee zijn (alleen) de objecten van de Grebbelinie beschermd, en niet de openheid van de voormalige inundatie- en schootsvelden. Deze karakteristieke openheid kan echter wel via het ruimtelijke bestemmingsplan geborgd worden.

De gezamenlijke Utrechtse Grebbeliniegemeenten (9) hebben in 2011 een Beeldkwaliteitplan Grebbelinie opgesteld dat gehanteerd zal worden als stimulerings- en beoordelingsinstrument bij ruimtelijke ontwikkelingen. Zij hebben afgesproken dat het beeldkwaliteitplan op een eenduidige wijze planologisch geborgd zal worden op het niveau van het bestemmingsplan. Door een inpassingsplan te maken is het niet nodig dat iedere gemeenten zijn eigen planologische procedure volgt, waardoor er geen risico bestaat dat de bestemmingsplannen niet gelijktijdig in werking treden. Om die reden hebben de 9 Utrechtse Grebbeliniegemeenten (op initiatief van de stuurgroep Grebbelinie) Provinciale Staten bij brief d.d. 26 januari 2012 verzocht om het concept-inpassingsplan Grebbelinie, dat zij hebben laten opstellen, verder in procedure te brengen. Provinciale Staten hebben op 2 juli 2012 er mee ingestemd dat er een inpassingsplan voor de Grebbelinie wordt opgesteld. Het te maken inpassingsplan Grebbelinie vormt een onderdeel van het uitvoeringsprogramma Grebbelinie.

In december 2012 is het project gestart met het maken van een plan van aanpak voor het opstellen van het inpassingsplan Grebbelinie.

Inpassingsplan Prattenburg

Het landgoed Prattenburg is 432 ha groot en gelegen in twee gemeenten aan de oostkant van de Utrechtse Heuvelrug, in de gemeente Rhenen (ca. 415 ha) en in de gemeente Veenendaal (ca 17 ha). De gemeenten

Rhenen, Veenendaal, het landgoed Prattenburg en de provincie hebben op 8 februari 2011 een convenant ondertekend waarin afgesproken is dat partijen intensief gaan samenwerken om het landgoed te voorzien van economische dragers met als doel duurzame instandhouding van één van de grootste particuliere landgoederen van Utrecht. Instandhouding van het landgoed is van belang voor behoud van het cultureel erfgoed, de natuur, recreatie en het landschap. Gekozen is voor een integrale aanpak van de opgaven op en rond het landgoed waarbij gebruik wordt gemaakt van het principe van uitwisselbaarheid van bestaande bebouwing. Voorts zijn bestaande bouwrechten in de EHS naar buiten de EHS gebracht en is de regeling Functieverandering woonzorgvoorzieningen toegepast. Naast deze versterking van economische dragers worden tevens doelstellingen op het gebied van natuur (EHS), ecologische verbindingen, versterking van het landschap en recreatie meegenomen.

Op 31 oktober 2011 hebben Provinciale Staten besloten om, gelet op het bovengemeentelijke karakter van realisatie van het convenant landgoed Prattenburg, voor dit landgoed een provinciaal inpassingsplan op te stellen. Dit besluit is genomen met instemming van de gemeente Rhenen, Veenendaal en het landgoed. Het inpassingsplan landgoed Prattenburg vormt de planologische verankering van de bestuurlijke afspraken die in het convenant landgoed Prattenburg zijn vastgesteld. Het voorontwerp inpassingsplan is in voorbereiding en zal naar verwachting in het voorjaar van 2013 ter inzage worden gelegd.

Gemeentelijk Ruimtelijk beleid

Algemeen

Om het provinciaal ruimtelijk beleid adequaat door te laten werken in gemeentelijke plannen (bestemmingsplannen, structuurvisies) vraagt de Wro van de provincie om proactief te handelen, in een vroeg stadium overleg te voeren en primair te handelen vanuit provinciale belangen. Bij de concretisering hiervan vormen “focus”, “integraliteit” en “provinciale meerwaarde” uit het coalitieakkoord de sleutelbegrippen. In de ontwerp-PRS is een nieuwe sturingsfilosofie opgenomen, zijn de provinciale ruimtelijke belangen uitgewerkt en worden deze zo nodig ondersteund door flankerende regels in de ontwerp-PRV. De provincie is aan de slag gegaan met het ontwikkelen van een nieuwe werkwijze om de nieuwe PRS vanuit de nieuwe provinciale sturingsfilosofie effectief naar gemeenten te laten doorwerken. Een niet onbelangrijke plek wordt hierbij ingenomen door het periodiek overleg RO met gemeenten.

Daarnaast is verder gewerkt aan de uitbouw en verdieping van de Ruimtelijke Agenda Gemeenten (RAG) via een pilot met een viertal gemeenten. Met hen is een werkwijze ontwikkeld voor een agenda met gezamenlijke ruimtelijke (deels gebiedsgerichte) ontwikkelopgaven.

Overleg met gemeenten

Dit jaar is sterk ingezet op het periodiek ambtelijk overleg met gemeenten. De trend uit het verleden om, afhankelijk van de gemeentelijke inbreng, over individuele plannen/projecten te praten wordt omgebogen. Dit vanuit de filosofie dat de afweging omtrent de aanvaardbaarheid van individuele bouwplannen de primaire verantwoordelijkheid van de gemeente is.

Daarom is de provincie in 2012 meer en meer agendavormend geworden. Zowel om het provinciaal ruimtelijk beleid (meer) te implementeren bij de gemeenten maar met name om al in een vroeg stadium het provinciaal belang respectievelijk provinciale projecten meer te borgen en te laten doorwerken in het gemeentelijk ruimtelijk beleid. Maar ook om te stimuleren dat in het RO-overleg de wezenlijke ontwikkelopgaven voor de gemeente aan de orde komen.

Specifieke verzoeken van gemeenten voor maatwerk oplossingen blijven uiteraard mogelijk.

Ook wordt meer deelgenomen aan interdisciplinaire werk-, project- en klankbordgroepen. Bijvoorbeeld Rhenen (Palmerwaard en Ruimte voor ruimte) of Veenendaal (Groene Entree).

Beoordeling en begeleiding van gemeentelijke ruimtelijke ontwikkelingen

Gemeenten zijn op basis van de Wro verplicht, als naar hun oordeel het provinciaal belang in het geding is, om bestemmingsplannen onder andere aan de provincie aan te bieden. De provinciale toets richt zich dan op strijdigheid met het provinciaal belang. Als een strijdigheid wordt geconstateerd heeft het de voorkeur om middels overleg deze strijdigheid weg te nemen. Mede afhankelijk van de gemeentelijke motivering is bepalend of ingrijpen van de provincie middels een zienswijze respectievelijk aanwijzing noodzakelijk is. Uitgangspunt hierbij is dat de provincie de formele middelen die haar ter beschikking staan (zienswijzen en aanwijzing) alleen hanteert als het echt moet: alleen als de gemeente willens en wetens aan de provinciale belangen voorbijgaat en indien dit grote gevolgen kan hebben voor de provinciale belangen. In 2012 moesten toch nog 3 zienswijzen worden ingediend, zijn twee reactieve aanwijzingen gegeven en waren gedeputeerde staten in één geval genoodzaakt om een proactieve aanwijzing te geven. Deze laatste aanwijzing trof het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Rhenen teneinde archeologische belangen veilig te stellen.

Omdat er een rijksopdracht ligt om de actualiseringsslag van bestemmingsplannen per 1 juli 2013 klaar te hebben, zijn dit jaar relatief veel plannen aangeboden. Dit betrof zowel plannen voor het stedelijk gebied als voor het landelijk gebied.

Dit jaar is de aandacht meer gericht op de plannen die er echt toe doen. Dat wil zeggen de plannen met belangrijke stedelijke ontwikkelingen (wonen, werken, verkeer) en de grote(re) plannen voor het buitengebied, waarin ook voor de provincie relevante gemeentelijke beleidsuitgangspunten worden vastgelegd. Tevens is de ombuiging in gang gezet om aanmerkelijk minder tijd te besteden aan de beoordeling van gemeentelijke plannen. De provincie gaat er daarbij van uit dat de gemeenten de PRS/PRV kennen en in hun eigen plannen toepassen. Desgewenst denkt de provincie mee om het gemeentelijke afwegingskader hierop aan te vullen.

Met meerdere gemeenten zijn afspraken gemaakt om intensief betrokken te zijn (bilateraal of via projectgroep) bij het opstellen van een nieuw bestemmingsplan voor het landelijk gebied. Ook hier wordt afgewogen hoever de provinciale bijdrage kan dan wel moet bedragen om een goede balans te krijgen tussen enerzijds de gemeentelijke autonomie en verantwoordelijkheid en anderzijds de borging van de provinciale belangen. Het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied van Soest is hier een mooi voorbeeld van.

Ook is aandacht gegeven aan projectbesluiten en ontheffingen van de PRV. Deze ontheffingen gingen meestal over overschrijdingen danwel aanpassingen van de rode contour om transformaties mogelijk te maken. Bijvoorbeeld voor de verplaatsing van een supermarkt in Oudewater naar een locatie tussen de kern en het bedrijventerrein op basis waarvan de noodzakelijke uitbreiding van het verkoopoppervlak kan plaatsvinden, de verkeerssituatie verbetert en op de vrijkomende locatie woningbouw kan plaatsvinden. Maar ook voor gemeenten als Bunnik (kern Werkhoven), Houten (Tull en 't Waal), Leusden (Achterveld), Rhenen (Achterberg) en De Bilt (De Leije zuid).

De beoordeling van bestemmingsplannen en de beslissingen daarover op basis van de oude WRO is afgelopen. Omdat enkele plannen procedureel nog na-ijlen is hierover nog wel geadviseerd aan de rechtbank respectievelijk de Raad van State. Sporadisch blijken nog oude verzoeken om bouwvergunning bij een gemeente in procedure te zijn waarvoor dan verzocht wordt een verklaring van geen bezwaar (artikel 19 WRO) af te geven. Maar ook deze bron is praktisch opgedroogd.

Gemeentelijke structuurvisies

Op basis van de Wet zijn gemeentelijke structuurvisies (integraal dan wel thematisch) de eigen verantwoordelijkheid van de gemeente, kan de gemeente daarin haar eigen (langere termijn)visie laten doorklinken en behoeven zij niet in overeenstemming te zijn met de provinciale ruimtelijke structuurvisie. Om bij de uitwerking van gemeentelijke structuurvisies eventuele toekomstige conflictsituaties te voorkomen zijn gemeenten, zowel schriftelijk als mondeling gewezen op strijdigheid met het provinciaal belang. Zo nodig wordt in overleg bezien of en hoe een gesignaleerde strijdigheid kan worden opgelost met respectering van ieders eigen belangen. Overleg is er onder andere geweest over de structuurvisies van de gemeenten Montfoort, Woerden, De Bilt, Baarn en Vianen.

Bevorderd wordt dat reeds in een vroeg stadium, bijvoorbeeld bij de nota van uitgangspunten, de provincie deelnemer is in het proces voor een gemeentelijke structuurvisie. Zo is eind 2012 deelgenomen aan de herstart van de gemeentelijke structuurvisie van De Ronde Venen.

Gebiedsvisies

Vanwege de meerwaarde gaan gemeenten meer gebiedsvisies opstellen. Bijvoorbeeld om een hoofdprobleem te tackelen. Maar ook om een kwaliteitsimpuls te bevorderen. Op deze wijze kunnen in min of meer complexe situaties met een diversiteit aan (vaak tegengestelde) belangen alsnog voorwaarden geformuleerd worden op basis waarvan beoogde/gewenst ontwikkelingen mogelijk zijn. Teneinde ook in deze visies het provinciaal belang te borgen wordt deelgenomen aan projectgroepen hiervoor. Als voorbeelden worden genoemd westkant De Bilt, Eiland van Schalkwijk, kernrandvisie Montfoort, Soesterveen kernrandzone, Maarsbergen noord. Een bijzonder positie in deze reeks neemt het Eiland van Schalkwijk in. In dit gebied wordt geëxperimenteerd met een specifieke, 'vrijere' regulering voor de gebiedsontwikkeling. Dit experiment is ook een RAP-project (zie onder RAP 2012-2015, project 14).

Daarnaast kunnen een gemeente en provincie gezamenlijk een gebiedsvisie opstellen als onderdeel van het traject Ruimtelijke Agenda Gemeenten.

Project Ruimtelijke Agenda Gemeenten

In dit traject –dat ook in het RAP.2 is opgenomen- wordt met iedere gemeente gezamenlijk een plan van aanpak uitgewerkt voor de realisering van majeure ruimtelijke opgaven in de eerstkomende jaren. De concrete afspraken over het te bereiken resultaat en werkwijze vormen de ruimtelijke agenda voor die betreffende gemeente. Via pilots met een viertal gemeenten is het afgelopen jaar een werkwijze ontwikkeld om te komen tot zo'n gezamenlijke agenda van ruimtelijke ontwikkelopgaven. Hierbij bepalen zowel provincie als gemeente vooraf wat voor hen de belangrijkste en meest urgente ontwikkelopgaven zijn. Voor de provincie vormt de PRS hiervoor de basis en gebeurt dit intern in samenwerking met de andere beleidsvelden. Ter doorwerking van de PRS zullen de ontwikkelopgaven vaak betrekking hebben op het opstellen van verkenningen, beleidsuitwerkingen en haalbaarheidsonderzoeken. Daarnaast kunnen de opgaven ook de uitvoering betreffen van concrete projecten in de fysieke leefomgeving (o.a. bouwen, natuur, infra). In een werkbijeenkomst worden vervolgens met de gemeente de opgaven bepaald, die gezamenlijk opgepakt gaan worden. Hiervoor worden uitvoeringsafspraken gemaakt, die tezamen de ruimtelijke agenda vormen.

Deze agenda is niet statisch maar heeft een dynamisch karakter en – in tegenstelling tot de afzonderlijke ontwikkelopgaven - feitelijk geen eindtijd. Afhankelijk van voortschrijdende inzicht wordt de agenda dan ook zo nodig aangepast. Het is van belang dat de provincie actief kan meedoen en bijdragen aan het uitvoeren van de

gezamenlijke ontwikkelopgaven. Om het provinciaal belang te onderstrepen, is dit traject ook opgenomen in het RAP.2.

Met de vier pilotgemeenten (Leusden, Utrechtse Heuvelrug, Vianen en Woerden) zijn de ruimtelijke agenda's in 2012 afgerond en de ontwikkelopgaven in uitvoering genomen. Tijdens overleg van afdelingshoofden en wethouders RO is door betrokken gemeenten hun waardering uitgesproken voor deze vorm van samenwerking. Voor de gemeenten Stichtse Vecht en Veenendaal zijn agenda's in voorbereiding genomen.

Thematisch Ruimtelijk beleid

Bodem, Water en Milieu

Kadernota Bodem, water en milieu

Op 8 oktober 2012 is door provinciale Staten de kadernota bodem, water en milieubeleid vastgesteld. In deze kadernota is het bodem, water en milieubeleid herijkt en zijn duidelijke de verbindingen gelegd met andere beleidsvelden. Ook zijn vier prioriteiten benoemd: Waterveiligheid, leefkwaliteit stedelijk gebied, zoetwatervoorziening en drukte in de ondergrond. Elk van deze prioriteiten heeft ook een duidelijke ruimtelijke component, deze is veelal benoemd in de (ontwerp) Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie. Daarnaast vormen de bodem-, water- en milieukwaliteiten een basis om te komen tot een goede ruimtelijke kwaliteit bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. In 2012 is gestart met het opstellen van het Realisatieplan van de bodem, water en milieu activiteiten, waarbij de verantwoording van de activiteiten nader wordt uitgewerkt.

Bodem

Drukke in de ondergrond

Vanwege onder meer de beperkte ruimte in de ondergrond, de betekenis van de ondergrond voor het economisch functioneren van Nederland en afstemming op activiteiten in de bovengrond, is efficiënt gebruik van de ondergrond benoemd als nationaal belang in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Omdat in de ondergrond de verschillende overheden ieder eigen belangen en bevoegdheden hebben, is het efficiënt gebruik van de ondergrond niet alleen een nationaal belang.

De druk op de ondergrond manifesteert zich steeds nadrukkelijker. Diverse partijen leggen ruimtelijke claims op de ondergrond die vaak ook een doorwerking naar het bovengronds ruimtegebruik hebben. Ondergrondse gebruiksfuncties kunnen ook leiden tot andere ongewenste effecten, zoals de verplaatsing van grondwaterverontreinigingen. De ondergrondse drukte, de mogelijke risico's en de daarmee samenhangende bovengrondse drukte schept een actuele behoefte aan ordening. Wij hebben de verantwoordelijkheid om integraal ruimtelijk beleid op de ondergrond te ontwikkelen en deze te verbinden met de landelijke ontwikkelingen van de Rijksstructuurvisie op de ondergrond en de nieuwe omgevingswet.

Om invulling te geven aan het efficiënt gebruik van de ondergrond stelt het rijk een structuurvisie voor de ondergrond op (STRONG). In het kader van dit traject heeft de provincie de provinciale ruimtelijke belangen aangegeven. Daarnaast zetten wij ons gezamenlijk met de andere provincies in voor een aanpassing van de mijnbouwwet om te zorgen dat ook provinciale ruimtelijke belangen mee afgewogen worden bij de vergunningverlening in het kader van de Mijnbouwwet.

In ons ruimtelijk beleid hebben we vastgelegd dat we het belangrijk vinden om de potenties van de ondergrond optimaal en duurzaam te gebruiken. Hierin geven we ook aan een structuurvisie voor de ondergrond op te willen stellen. In 2012 zijn we hiermee gestart om in 2013 zal een startnotitie aan Provinciale Staten voor te leggen.

Bodemdaling

Bodemdaling in veengebieden leidt tot een versnipperd waterbeheer en minder robuuste watersystemen op de lange termijn. Dit proces is onafwendbaar, maar wel te beïnvloeden. Het bodemdalingsvraagstuk is ook één van de onderdelen binnen de prioriteit "Zoetwatervoorziening" van de Kadernota Bodem, Water en Milieu. In de nieuwe provinciale Ruimtelijke Structuurvisie is het beleid uit de Voorloper Groene Hart voortgezet. In het RAP.2-project "Toekomst Bodemdalingsgevoelig gebied" wordt een toekomstverkenning uitgevoerd. Deze toekomstverkenning heeft tot doel zicht te krijgen op de consequenties van bodemdaling voor het grondgebruik en het waterbeheer op de langere termijn (zie ook RAP.2 2012 -2015, Project 1 Toekomst Bodemdalingsgevoelig gebied). Samen met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden(HDSR) en provincie Zuid-Holland wordt deze toekomstverkenning, als proef, uitgevoerd binnen het beheergebied van HDSR. Als blijkt dat de modelinstrumenten adequaat zijn, het nut van de verkenning duidelijk is en met behulp van het water- en het ruimtelijk beleid de bodemdaling op lange termijn te sturen is, zal de verkenning worden opgeschaald naar het gehele Groene Hart.

Water

Doorwerking Waterbeleid

Voortgaande ruimtelijke ontwikkelingen, klimaatverandering, bodemdaling en een versnipperd watersysteem maken de provincie Utrecht kwetsbaar. Voor de lange termijn zetten we in op de ontwikkeling van robuuste, duurzame watersystemen. Op 23 november 2009 hebben Provinciale Staten het Provinciaal Waterplan 2010 – 2015 vastgesteld. Dit plan is een strategisch beleidsplan, waarin de hoofdlijnen van provinciale waterbeleid en de daartoe behorende aspecten van het provinciale ruimtelijke beleid zijn vastgelegd. Het plan is voor de ruimtelijke aspecten tevens structuurvisie zoals bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening. In het Provinciaal Waterplan zijn enkele uitspraken van provinciaal belang opgenomen, o.a. over de veiligstelling van grootschalige waterbergingsgebieden in de Gelderse Vallei, de strategische drinkwatervoorraden en het zwaarwegend meenemen van overstromingsgevaar in nieuwe ruimtelijke plannen waar het realiseren van kwetsbare en vitale objecten en grootschalige woonwijken en grootschalige bedrijventerreinen aan de orde is. Voor buitendijkse gebieden langs de Nederrijn en Lek geldt dit ook voor kleinschalige woonwijken en bedrijventerreinen. Deze uitspraken hebben inmiddels ook doorgewerkt in de ontwerp-PRS/-PRV. Hierin is ook een ruimtelijke beschermingszone opgenomen voor, zowel grondwater- als oppervlaktewaterwinningen ten behoeve van drinkwater.

Op basis van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) stelt het Rijk sinds 1 januari 2012 bepalingen voor t.a.v. ruimtelijke reserveringen bij de primaire keringen vanwege toekomstige dijkversterkingen. De provincie regelt dit derhalve niet meer via in de nieuwe PRS/PRV, maar gaat dit wel regelen voor de regionale waterkeringen.

Deltaprogramma

Het Deltaprogramma staat voor een veilig én aantrekkelijk Nederland, nu maar ook in de toekomst. Doel van het Deltaprogramma is ervoor te zorgen dat de huidige en volgende generaties veilig zijn tegen het water en dat we de komende eeuw beschikken over genoeg zoet water. Het betreft een nationaal programma, waaraan Rijksoverheid, provincies, waterschappen en gemeenten nauw samenwerken. Maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en kennisinstellingen worden er actief bij betrokken. Centraal in het Deltaprogramma staat een aantal belangrijke beslissingen die genomen moeten worden voor de toekomst van onze delta, de zogenaamde deltabeslissingen inzake waterveiligheid, zoetwaterstrategie, peilbeheer IJsselmeergebied, Rijn-Maasdelta en ruimtelijke adaptatie. De opgaven voor veiligheid, zoetwatervoorziening en de rol die ruimtelijke inrichting daarbij kan spelen worden in samenhang te benaderend. De provincie Utrecht participeert in het Deltaprogramma vanwege haar centrale rol in het ruimtelijk economisch domein, vanuit haar kerntaak natuur en vanwege haar rol als gebiedsregisseur.

Ter voorbereiding van Deltabeslissing waterveiligheid wordt de komende twee jaar via regioproces uitgewerkt welke veiligheidsstrategie voor mede het Utrechtse grondgebied ingezet moet worden om te voorkomen dat tot 2100 overstromingen plaatsvinden, en welk maatregelenpakket daarbij hoort. De provincie Utrecht is hiertoe trekker van het regioproces voor de Nederrijn -Lek. In het kader van het Deltaprogramma Zoetwater brengt de provincie Utrecht in beeld wat de provincie zelf kan doen om robuuster te worden tegen periodes van langdurige droogte. De rol van de waterbeheerders ligt vooral in het sturen van water en in peilbeheer. De rol van de provincie ligt meer in het zelfvoorzienend voor zoetwater maken van belangen en functies (anders omgaan met water, innovaties, functies anders inrichten, ruimtelijke ordening, waterberging etc.). De Deltabeslissingen kunnen leiden tot aanpassing van ons ruimtelijk beleid.

Milieu

Externe Veiligheid

In het kader van het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid 2011-2014 werkt de provincie in samen met gemeenten, milieudiensten en de Veiligheidsregio aan het structureel verbeteren van de uitvoering van regelgeving op het gebied van externe veiligheid. Vanuit het programma wordt de advisering aan gemeenten geborgd en gefinancierd. Het doel is dat gemeenten externe veiligheid in een vroegtijdig stadium meewegen in het ruimtelijk planproces. Ook wordt indien nodig de uitvoering van kwantitatieve risico analyses vanuit het programma gefinancierd.

In 2012 voldeed 82% van de (voor)ontwerp bestemmingsplannen die aan de provincie werden voorgelegd aan de wettelijke vereisten. In 2011 was dit percentage 87%. De provincie heeft in de gevallen waarin niet werd voldaan aan de wettelijke vereisten en waar sprake was van een verhoogd risico de gemeenten geadviseerd. Verder heeft

de provincie in gebiedsgerichte projecten een inbreng geleverd (vb. structuurvisie Woudenberg, aanpassing van rijksinfra, NRU, Stichtse Vecht, Blue Port het Klooster, projecten waarbij de provincie als aanjager fungeert).

De rijksoverheid heeft in samenwerking met gemeenten en de provincies een landelijk basisnet ontwikkeld waarin de risicoruimte voor het vervoer van gevaarlijke stoffen is vastgelegd en door maatregelen als routing en veiligheidsmaatregelen aan het transport risico's zijn gereduceerd. Gemeenten weten nu waar zij aan toe zijn als zij ruimtelijke plannen vaststellen. Het groepsrisico is op een beperkt aantal locaties hoger dan de oriëntatiewaarde in de gemeenten Utrecht, Amersfoort en Breukelen.

Geluid

Voor gemeenten treden wij op als kenniscentrum op het gebied van geluidhinder. Met name onze inbreng in het gebiedsgerichte beleid is daar van belang. In de provincie Utrecht is wegverkeer de geluidsbron met de grootste ruimtelijke impact. In 2012 is de geluidskaart voor provinciale wegen conform de verplichting uit de EU Richtlijn Omgevingslawaai vastgesteld. Gestart is met de voorbereidingen van het actieplan omgevingslawaai voor de provinciale wegen, dat in 2013 moet worden vastgesteld. Wij voerden in 2012 structureel voor acht gemeenten het geluidstechnisch beheer (beoordelen van ruimtelijke plannen) van geluidszones voor industrielawaai.

Behalve op hinder in de leefomgeving, richten wij ons ook op het beschermen van stille gebieden ten behoeve van rustzoekende recreanten en natuur. Daarbij zetten wij in op het ruimtelijke en op het milieuspoor, met als regelgevende instrumenten de Provinciale Ruimtelijke Verordening respectievelijk de Provinciale Milieuverordening. Stille is een provinciaal ruimtelijk belang. Wij hebben in 2012 bij enkele (voor)ontwerp bestemmingsplan de gemeenten verzocht hier beter rekening mee te houden, resulterend in wijzigingen in regels en/of toelichting. Dit jaar is ons stiltegebiedenbeleid, zoals verwoord in de "Notitie uitvoering stiltegebiedenbeleid provincie Utrecht", geïmplementeerd in een herziening van de Provinciale Milieuverordening, die begin 2013 ter besluitvorming aan Provinciale Staten zal worden voorgelegd.

Ruimtelijk inzicht in omvang gezondheidseffecten van milieubelasting

In 2011/2012 is met behulp van de Gezondheidseffectscreening (GES-methode) de omvang van gezondheidseffecten als gevolg van milieubelasting van rijks- en regionale bronnen in beeld gebracht. De omvang van gezondheidseffecten is uitgedrukt in GES-scores en als GES-contouren (in GES -kleuren) op kaarten weergegeven. Naast de contouren zijn ook de gevoelige bestemmingen (woningen, scholen, ziekenhuizen e.d.) op aparte kaarten weergegeven in GES-klassen en -kleuren. Bronnen die in beeld gebracht zijn, zijn rijks- en provinciale wegen, spoorwegen, vliegverkeer, scheepvaart, industriële bedrijven met een provinciale milieuvergunning, veehouderijen, buisleidingen en hoogspanningslijnen. Milieuthema's zijn luchtverontreiniging (PM10 en NO2), geluid, geur, externe veiligheid en straling. De informatie is digitaal beschikbaar gemaakt. Dit zowel per thema en bron als totaal per thema en totaal van alle thema's en bronnen samen. Door de digitale beschikbaarheid kan op locaties worden ingezoomd en kunnen bv diverse combinaties van thema's en bronnen gestapeld bekeken worden. De informatie is ook gebruikt voor de ontwikkeling van een digitale gezondheidstool. Deze tool is bedoeld voor gemeenten en andere partijen die zich met ruimtelijke ontwikkeling en ruimtegebruik bezig houden en kan ingezet worden bij het ontwerpen en inrichten van gebieden. De informatie helpt bij het verkrijgen van inzicht in leefbaarheidsknelpunten in de huidige situatie en is relevant bij ruimtelijke (her)ontwikkelingen. Begin 2013 zal de informatie via de provinciewebsite te raadplegen zijn en gaat een communicatietraject van start.

Infrastructuur

Utrecht is de draaischijf tussen de mainports en het achterland en vormt het centrale verkeersknooppunt van Nederland, zowel met betrekking tot het wegennet als het spoor. Weginfrastructuur en openbaar vervoer zijn de dragers van de economische ontwikkeling, ook in Utrecht. Het wegen- en spoornet in deze regio moeten hiervoor optimaal kunnen functioneren, doorstroming is hier dus essentieel. Hiervoor zijn capaciteitsuitbreidingen op het net voorzien. Daarbij mogen andere vestigingsplaatsfactoren als het aantrekkelijke woon- en leefklimaat, niet verslechteren. Dat kan alleen met een goede inpassing en het voldoen aan wettelijke normen. Omdat de hoofdinfrastructuur in Utrecht dwars door het verstedelijkt gebied snijdt en het verstedelijkt gebied ook nog eens verder wordt verdicht hebben we hier te maken met grote inpassingvraagstukken. Er zijn verschillende planstudies waar in 2012 aan gewerkt is, waarin gezocht wordt naar oplossingen voor knelpunten op de snelwegen. Onder ander de Ring Utrecht (A27, A12 en NRU) en knooppunt Hoevelaken. Hierbij is ook in 2012 door de provincie nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de inpassing van de wegverbredingen. Bij inpassing gaat het wat de provincie betreft om benutten van kansen voor het versterken van de kwaliteiten van de landschappen, het versterken van de toegankelijkheid van de groene omgeving (stad-land-verbindingen) en het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving. In 2011 is het Kwaliteitsteam 'Ring Utrecht' ingesteld om de Bestuurlijke

Stuurgroep over de landschappelijke en stedelijke inpassing van de planstudie Ring Utrecht te adviseren (Zie verder de paragraaf “Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit”).

In 2012 is gestart met het opstellen van de provinciale Mobiliteitsvisie. Deze bevat lange termijn doelen om de unieke knooppuntpositie van de provincie Utrecht goed te laten functioneren en beschrijft welke rol de provincie wil nemen om de doelen te realiseren. De visie wordt iedere vier jaar geconcretiseerd in een Mobiliteitsprogramma waarin de acties op kortere termijn zijn opgenomen zijn. De Mobiliteitsvisie bouwt voort op de PRS.

Wij willen de infrastructuur en de ruimtelijke ontwikkeling op elkaar afstemmen. Dit betekent dat we bij de planning van nieuwe ruimtelijke ontwikkeling rekening houden met de mogelijkheden van de bestaande wegen en OV verbindingen, ook op het verkeersnetwerk in de directe nabijheid. Bovendien vinden wij het van belang dat alle ruimtelijke ontwikkelingen voor alle verkeersmodaliteiten goed en tijdig ontsloten zijn. In de PRS/PRV is daarom opgenomen dat door toepassing van de mobiliteitstoets de mobiliteitseffecten in beeld gebracht moeten worden. Al in een vroegtijdig stadium (bij voorkeur al in de planvormingsfase) wordt, door middel van een *mobilitatsscanscan* nagegaan of de ontwikkeling leidt tot een verstoring van het functioneren van het verkeersnetwerk. Indien dit het geval is, volgt de meer uitgebreide *mobilitatstoets* waarbij wordt nagegaan welke negatieve effecten op het verkeersnetwerk mogelijk optreden en met welke maatregelen deze worden voorkomen. Hiermee worden voor elke ruimtelijke ontwikkeling de gevolgen voor met name het regionale wegennet (ontsluitend en aanliggend) inzichtelijk gemaakt. Op basis daarvan kunnen maatregelen worden genomen die de negatieve gevolgen voor de doorstroming, bereikbaarheid, verkeersveiligheid en/of leefbaarheid voorkomen. Alle oplossingen beziend kan dan besloten worden of de ruimtelijke ontwikkeling wel of niet mogelijk is en onder welke randvoorwaarden (zie ook RAP, Project Optimale Inpassing Infrastructuur).

In 2012 zijn wij ook betrokken bij verschillende (gemeentelijke) ruimtelijke projecten. Bijvoorbeeld Veenendaal-oost (i.r.t. N233), Vogelenzang Rhenen, bedrijventerrein Liesbosch Nieuwegein (i.r.t. N408 en de gebiedsontwikkeling A12-zone), knooppunt Driebergen-Zeist en Hof van Breukelen. Deze trajecten hebben betrekking op gewenste ruimtelijke ontwikkelingen waarbij het de verwachting is dat er bij de beoogde ontwikkelingen mogelijke knelpunten op het gebied van de doorstroming kunnen ontstaan. Door in een vroegtijdig stadium te participeren kan de provincie haar mobiliteitsbelang tijdig inbrengen waarmee dit een rol kan spelen bij de (haalbaarheid) afweging. Ook kan bezien worden of met aanpassingen de verwachte knelpunten opgelost kunnen worden. We hebben in 2012 gemerkt dat verminderde investeringen leiden tot (verscherpte) keuzes. Zo wordt bij Hof van Breukelen wel verder gegaan met de knooppunt ontwikkeling (P&R) terwijl de overige ontwikkelingen (tijdelijk) stil liggen. Dit geldt ook voor het knooppunt Driebergen-Zeist. In 2012 is door de provincie de gebiedsstudie oostelijke ontsluiting Houten/Odijk-west opgestart. Doel hiervan is om deze ontwikkelingen in samenhang te bezien en zo naar integrale afgewogen mogelijkheden te zoeken. In relatie tot de beoogde ontwikkelingen Food Valley is de studie Rijnbrug (Rhenen) van belang, als provincie hebben wij hier in 2012 nadrukkelijk aan meegewerkt.

Wonen

Vanwege externe invloeden die leiden tot stagnatie in de woningmarkt en passend bij provinciale rol en mogelijkheden, zijn de specifieke doelstellingen voor wonen en binnenstedelijke ontwikkeling voor de komende vier jaar aan gepast aan de actualiteit. In lijn hiermee is de ‘kadernota wonen en binnenstedelijke ontwikkeling 2012-2015 (WBO)’ opgesteld en op 23 april 2012 door provinciale staten vastgesteld (www.binnenstedelijkbeweging.nl). Er zijn aangescherpte keuzes gemaakt over de provinciale rol en inzet.

De kadernota richt zich op drie ambities:

1. toekomstbestendige en binnenstedelijke kwaliteit
2. efficiënt ruimtegebruik
3. goede afstemming tussen vraag en aanbod bij woningbouw

Het jaar 2012 is daarom een transitiejaar, dat naast het uitvoeren van aflopende activiteiten is benut voor de opbouw en het in uitvoering brengen van een programma wonen en binnenstedelijke ontwikkeling.

Woningbouw informatie

Het jaar 2012 heeft te lijden van de aanhoudende economische crisis en als gevolg daarvan ook van inmiddels forse bouwstagnatie die ook in deze provincie meer structurele vorm gaat aannemen.

Sinds 2010 heeft de woningbouwproductie dalende trend ingezet die zich in 2012 voortzet. De oorzaken zijn het gebrek aan consumentenvertrouwen, de angst voor dubbele woonlasten, de recente overheidsmaatregelen in samenhang met de strengere financieringseisen vanuit de financiële instellingen.

Ook het aantal afgegeven bouwvergunningen blijft in 2012 verder dalen en levert een indicatie van het aantal woningen dat over 1 of 2 jaar wordt opgeleverd. Er is vooral een daling van het aantal bouwvergunningen verleend aan projectontwikkelaars voor koopwoningen. De grote bouwstromen in Amersfoort-Vathorst en Utrecht-Leidsche Rijn kennen afzetproblemen. Over de gehele provincie zijn het vooral appartementencomplexen die in een ongunstige markt terecht zijn gekomen.

Aanjagen woningbouw

Vanaf 2006 is het provinciale Aanjaagteam actief om vanuit een stimulerende en faciliterende rol, de geplande woningbouwproductie te versnellen. De laatste jaren vooral gericht op het voorkomen van (verdere) planuitval. In 2012 zitten de knelpunten voornamelijk in de afzetbaarheid van woningen, het afstemmen van vraag en aanbod op elkaar en de financierbaarheid. Partijen in de gehele bouwketen herpositioneren zich in de nieuwe marktverhouding: van een aanbodmarkt naar een vraagmarkt. Het aanjaagteam en de inzet van deskundigenpool is in deze lijn meegegaan. De focus is in 2012 verbreed: van 'woningbouw' naar 'wonen en binnenstedelijke ontwikkeling'. Waarbij de werkwijze van aanjagen en verbinden worden toegepast op alle programma-activiteiten. In 2012 zijn in totaal 11 projecten in 10 gemeenten ondersteund via de deskundigenpool. Daarnaast is ingezet op een aantal trajecten (mediation/ondersteuning bij opzet projectorganisatie) waarbij de activiteiten niet makkelijk zijn toe te dichten aan een specifiek bouwplan (en bijbehorend aantal woningen).

De Knelpuntenpot Woningbouwstagnatie is een regeling om in het kader van de stagnerende woningmarkt het laatste zetje aan belangrijke binnenstedelijke projecten te geven. In 2012 zijn nog 2 projecten ondersteund. Het gaat om "Springerpark" (52 woningen) en voor "het Hof" te Zeist (totaal 73 woningen). Het principe om het laatste zetje te geven om een project te kunnen starten is succesvol gebleken, zo bleek uit de uitgevoerde Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA-onderzoek). Vooral omdat er relatief weinig middelen worden ingezet voor een rentekortingsubsidie of in het geval van een garantstelling een beperkt financieel risico voor de provincie overblijft. De Knelpuntenpot is per 1 januari 2013 afgesloten en de instrumenten (rentekortingen en garantstellingen) zijn nu onderdeel van het instrumentarium van de nieuwe uitvoeringsverordening subsidie Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling.

Platform Woningmarkt en bestuurlijk Versnellingsnetwerk

Net als voorgaande jaren is in 2012 aandacht besteed aan kennisdeling en kennisuitwisseling met en tussen de ketenpartijen in de woningmarkt en in 2012 zijn deze aandachtsgebieden verder verdiept via 2 sporen:

1. een Platform Woningmarkt; een bijeenkomst gericht op innovatie & kennisdeling en –uitwisseling in een grote, breed samengestelde groep.
2. een bestuurlijk Versnellingsnetwerk: gericht op concrete samenwerkingsafspraken, verbindingen en acties met een klein, slagvaardig team van bestuurders uit de gehele bouwkolom. Doel is om vernieuwing en kansen te initiëren, te benoemen en uit te dragen.

Beide bijeenkomsten hebben in 2012 plaatsgevonden en krijgen in 2013 een vervolg.

Bovenlokale afstemming

Bij gemeenten en andere ketenpartijen (corporaties, ontwikkelaars) groeit de behoefte aan meer afstemming en samenhang. Voor de korte termijn zoeken partijen manieren om de woningmarkt weer in beweging te krijgen: het voorkomen van verder marktfalen door onderlinge concurrentie (te veel soortgelijk aanbod op de markt brengen), verhoging van het opnamevermogen en de doorstroming bevorderen door betere afstemming van raag en aanbod. Voor de lange termijn zoeken partijen hoe ze de aantrekkelijkheid van hun (sub)regio kunnen behouden en versterken door goed op de vraag afgestemde kwantitatieve en kwalitatieve woningbouw. Het bundelen van de krachten maakt regionaal sterker en dat is lokaal ook winst. In 2012 zijn in 4 (sub)regio's processen gestart rondom bovenlokale of regionale afstemming. Dit gebeurt in de regio's Amersfoort, Foodvalley, U10/BRU en Hart van de Heuvelrug. Behalve voor de regio Utrecht is in deze regio's deskundigheid ingezet voor de onderzoeksfase en procesbegeleiding.

Fonds Stedelijk Bouwen en Wonen

In 2008 is het fonds Stedelijk Bouwen en Wonen (FSBW) vastgesteld om m.n. de binnenstedelijke woningbouwproductie te stimuleren en tegelijk de druk op het buitengebied te doen afnemen. Het totale beschikbare budget van € 60 miljoen is verdeeld in twee tranches. In oktober 2008 is de 1e tranche (€ 27,5 miljoen) verdeeld, in juni 2009 de 2e tranche (€ 32,5 miljoen). De projecten uit de 1e tranche zijn begin 2011

afgerond, voor de tweede tranche geldt een einddatum van 1 januari 2013. Het jaar 2012 was het laatste jaar van de tweede tranche was. Voor veel projecten is door gemeenten alles op alles gezet om de projecten tijdig te laten starten. Gemeenten ervaren de strikte voorwaarden soms als beknellend. In andere gevallen zorgt het er juist voor dat binnen de gemeente en betrokken organisaties snelle slagen gemaakt kunnen worden en zorgt de subsidie nadrukkelijk voor een versnellingsimpuls. Voor de provincie heeft dit jaar in het teken gestaan van het monitoren van de voortgang van de diverse projecten en is waar nodig en mogelijk ook aanvullende ondersteuning geboden bij de realisatie van de projecten.

Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV)

Het ISV is een brede doeluitkering op het gebied van wonen, ruimte, milieu, cultuurhistorie en grootschalig groen. Het ISV richt zich van oudsher in eerste instantie op de verbetering (door fysieke ingrepen) van de woon- en leefomgeving, mede ter ondersteuning van verbeteringen op andere terreinen. Provincies zijn budgethouder van het ISV voor de zogenoemde 'niet-rechtstreekse' gemeenten; in deze provincie dus alle gemeenten uitgezonderd Utrecht en Amersfoort.

In 2012 is ingezet op de totale afronding van de ISV-2 periode. Alle acht programmameenten (Baarn, De Bilt, IJsselstein, Nieuwegein, Soest, Ut. Heuvelrug, Veenendaal en Zeist) hebben verantwoording afgelegd over de doorgeschoven prestaties (ISV-1 en ISV-2) en nog niet bestede middelen in 2012. Op 2 programmameenten na hebben alle programmameenten hun prestaties behaald en de middelen besteed. In 2012 zijn verder nog 9 projecten (2 wonen-projecten, 1 geluidsproject en 6 bodemprojecten) verantwoord door projectgemeenten. Alle projecten zijn uitgevoerd of zijn in uitvoering genomen. Hiermee is de totale ISV-2 periode afgesloten. De terugvloeiende middelen vanuit wonen en geluid uit de ISV-2 periode zullen worden toegevoegd aan het deelbudget wonen voor ISV-3. In 2012 lag de focus binnen ISV-3 (2010-2015) op het bewaken van de voortgang van de projecten en waar nodig is ondersteuning geboden. Met de ISV-3 middelen voor wonen worden 12 'wonen' projecten (bijna € 8,5 mln.) en 13 geluidsprojecten (ongeveer € 1,8 mln.) ondersteund.

Aanpak transformatie kantoren naar woningen

De provincie heeft ook in 2012 ondersteuning geleverd bij de concrete transformatie van kantoren, zowel op pand- als locatieniveau. In drie gemeenten (Utrecht, Houten en Nieuwegein) heeft dit geleid tot concrete projecten waarbij leegstaande kantoorpanden zijn omgezet naar een woonfunctie (zie verder Werken, Kantoren)

Fonds Uitplaatsing Hinderlijke Bedrijven

Deze regeling is tot dusver primair gericht is op verbetering van binnenstedelijke milieukwaliteit door ondersteuning te bieden aan het uitplaatsing van hinderlijke bedrijven. In de loop van 2012 is een nadrukkelijke koppeling gelegd met woningbouw. Immers door uitplaatsing ontstaat ruimte die kan worden benut om de binnenstedelijke woonopgave een impuls te geven. Projecten die in 2012 zijn ondersteund vonden plaats in Lopik, project Vergeer (Benschop), Zeist, project Conré, Rheden, project Schuilenburg, Woudenberg, project Primagaz.

Werken

Landelijk convenant bedrijventerreinen

Eind 2009 hebben het Rijk, de provincies en gemeenten het landelijk Convenant Bedrijventerreinen 2010 - 2020 gesloten. In dit landelijke convenant zijn afspraken gemaakt over de herstructurering van bestaande en de planning van nieuwe terreinen. Daarbij is afgesproken dat gemeenten na ondertekening twee jaar de tijd kregen om tot regionale samenwerking te komen, waarbij de provincie toeziet op de totstandkoming ervan. Over herstructurering zijn in dit landelijke convenant onder andere afspraken gemaakt over het decentraliseren van Rijksgelden. Op basis van het Provinciaal Herstructureringsplan 2010 heeft de provincie Utrecht middelen gekregen die, naast bestaande provinciale budgetten, zijn ondergebracht in de Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht. Voor de planning van nieuwe bedrijventerreinen is voor provincie Utrecht afgesproken dat er tot 2020 maximaal 335 hectare netto nieuw bedrijventerrein mag worden ontwikkeld (exclusief 92 hectare voor de bedrijventerreinen Het Klooster en Gaasperwaard) en dat regionaal samenwerkende gemeenten deze opgave vertalen naar een regionale planning, inclusief fasering, segmentering en locatievoorstellen.

Regionale convenanten bedrijventerrein

In lijn met het landelijke Convenant Bedrijventerreinen hebben GS in een brief van 24 november 2010 met als onderwerp 'Kaders bedrijventerreinen' de (regionaal samenwerkende) gemeenten verzocht uiterlijk eind 2011 regionale bestuurlijke convenanten te sluiten, waarin de regionale samenwerking ten aanzien van het bedrijventerreinenbeleid is vastgelegd. De regionale convenanten bevatten een uitwerking van de

herstructureringsopgave en regionale plannings (inclusief locatievoorstellen voor nieuwe bedrijventerreinen). Samenwerkende gemeenten zijn vanuit het Ruimtelijk Actie Programma ondersteund bij de totstandkoming van de regionale samenwerking. De regio's hebben de beschikbaar gestelde middelen benut voor het uitvoeren van behoefte-onderzoek en het inhuren van procesbegeleiders. Eind oktober 2011 is geconstateerd dat aanvullende afspraken over herstructurering noodzakelijk waren; deze zijn vervolgens aan de convenantsteksten toegevoegd. Op 29 juni 2012 is het laatste van de vier regionale convenanten ondertekend.

De regionale plannings uit de (concept-)convenanten zijn gebruikt als input voor de ontwerp PRS/PRV.

Kantoren

De leegstand van kantoren (in de provincie Utrecht zo'n 16% van de voorraad tegenover 15% landelijk) wordt veroorzaakt door een complex van met elkaar samenhangende factoren gerelateerd aan huurders, beleggers, ontwikkelaars en overheden, onder te verdelen naar de beleggingsmarkt en ruimtemarkt. Vandaar dat het Rijk, IPO, VNG en vertegenwoordigers van marktpartijen op 27 juni 2012 het landelijke Convenant aanpak leegstand hebben ondertekend. Met de groeiende leegstand wordt steeds duidelijker dat de markt structurerend nodig heeft en dat gemeenten er alleen niet uitkomen. Dit heeft te maken met de dubbele pet van gemeenten als grondbezitter en ruimtelijk ordenaar en met het bovenlokale karakter van de problematiek die maakt dat gemeenten met elkaar in concurrentie treden. Geconstateerd is dat dit vraagt om een stevige rol voor de provincie.

De provinciale inzet is om vraag en aanbod op de kantoormarkt kwantitatief en kwalitatief zo veel mogelijk in evenwicht te brengen, door de regionale markt te structureren en waar nodig ontwikkelingen aan te jagen. Daarbij is het nadrukkelijk niet de bedoeling dat de provincie problemen van marktpartijen of gemeenten overneemt. De uitgewerkte kantorenaanpak zal in 2013 na bestuurlijk overleg met gemeenten worden vastgesteld, hetgeen in eerste instantie moet resulteren in regionale afspraken tussen de gemeenten met de belangrijkste kantorenlocaties. De regionale afspraken zullen een solide basis moeten vormen voor de vervolgaanpak in tweede instantie, waarin onder andere de inzet van het provinciaal ruimtelijk instrumentarium aan de orde zal zijn. Vooruitlopend op de te maken afspraken heeft de provincie in 2012 geïnvesteerd in een grondig onderzoek naar alle bestaande kantorenlocaties en geplande toekomstige kantorenlocaties in de provincie Utrecht. Hierin is het (toekomstig) aanbod vanuit marktperspectief is afgezet tegen de kwantitatieve én kwalitatieve vraag naar kantoorruimte tot respectievelijk 2020 en 2030. De begeleiding en afronding van het onderzoek lag in handen van provincie én gemeenten, waarmee het onderzoek het gezamenlijke vertrekpunt is geworden voor te maken afspraken en de vervolgaanpak. (zie ook RAP, Kantorenmarkt; vraag en aanbod in evenwicht). Ten aanzien van het onttrekken van kantoorruimte aan de bestaande voorraad is met het aanjagen van transformatie naar woningen in de afgelopen jaren al veel ervaring opgedaan. Lopende acties zijn voortgezet en de kennis zal in samenwerking met betrokken partijen worden verbreed als onderdeel van de totale kantorenaanpak. (zie ook Aanpak transformatie kantoren naar woningen).

Natuur en Landbouw

EHS en het 'Akkoord van Utrecht'

In 2007 heeft de provincie het Bestuursakkoord ILG met het Rijk ondertekend. In 2010 is een Midtermreview (MTR) ILG opgesteld. Voor Utrecht komt het beeld naar voren dat de uitvoering van het ILG-beleid goed op schema ligt en dat de Utrechtse aanpak met de AVP-gebiedscommissies succesvol is. In 2010 heeft het Kabinet echter ook forse bezuinigingen en een herijking van het natuurbeleid aangekondigd, gericht op een beperking van de beleidsopgave en realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) uiterlijk in 2021. In reactie hierop hebben in 2011 partijen in het landelijk gebied van Utrecht met elkaar overlegd over de hoofdlijnen van de herijking van de opgave aan nieuwe natuur in de EHS en de ruimte voor de landbouw en daarover een akkoord bereikt: het "Akkoord van Utrecht", dat dient als bod dat de provincie Utrecht voor de herijking aan het Rijk. Het akkoord bevat circa 1500 hectare nog te realiseren nieuwe natuur in de EHS, ook is afgesproken 1500 hectare nog te realiseren EHS te 'ontgrenzen'. De overige gebieden nu nog te realiseren nieuwe natuur, 3000 hectare, wordt in een 'groene contour' gelegd. Dit beleid is verwerkt in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie die in 2012 ter visie heeft gelegen (zie verder de paragraaf hierover).

Onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur

Op 20 september 2011 is een Onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur gesloten tussen IPO en Rijk, op 12 december 2011 hebben Provinciale Staten hiermee ingestemd. Het akkoord is het resultaat van een jaar onderhandelen en geeft een uitwerking in hoofdlijnen (financieel en inhoudelijk) van de overdracht van de verantwoordelijkheid voor het natuurbeleid en het landelijk gebied van rijk naar provincies. In het akkoord heeft

ook de bezuinigingstaakstelling van het Rijk (Regeerakkoord 2010-2014) zijn beslag gekregen. Dit gebeurt door een herijking van de resterende opgaven voor de realisering van de EHS en het laten vervallen van de inzet van het Rijk op de overige doelen voor het landelijk gebied (zoals RodS en landschap). Het Rijk behoudt op basis van dit Akkoord een verantwoordelijkheid richting Europa ten aanzien van het nakomen van Europese verplichtingen en het agrarische natuurbeheer buiten de EHS. Het betreft een akkoord op hoofdlijnen tussen rijk en IPO, waarbij de gevolgen voor de individuele provincies nog niet in beeld zijn gebracht. Op 7 december 2011 en 8 februari 2012 hebben IPO en Rijk nadere uitvoeringsafspraken over het Akkoord vastgesteld, waarna onder IPO-coördinatie aan een nadere uitwerking van het Onderhandelingsakkoord is gewerkt.

Om te komen tot een gedragen verdeling van de ontwikkelopgave en de dekking daarvan via grond-voor-grond over de provincies is een externe commissie ingesteld, onder leiding van dhr. G. Janssen, oud-CvdK van Overijssel (commissie Janssen). Deze commissie heeft een zwaarwegend advies gegeven over deze verdeling. Daarbij heeft zij tevens over de volle breedte van het decentralisatieakkoord gekeken naar een evenredige verdeling van 'plussen en minnen' over de provincies. Als inbreng voor het advies heeft het IPO de provincies gevraagd om, op een zo uniform mogelijk wijze, informatie te leveren over de eigen ontwikkelopgave en de daarvoor noodzakelijke dekking. Utrecht is hierbij uitgegaan van het Akkoord van Utrecht.

In oktober 2012 heeft het IPO Bestuur ingestemd met het advies van de commissie Jansen. In haar advies geeft de commissie aan dat de provincies kiezen voor een herijkte Ecologische Hoofdstructuur (EHS), gericht op het realiseren van de internationale doelstellingen en op het nakomen van reeds gemaakte afspraken. Deze herijkte EHS zal volgens de huidige inzichten ongeveer 90.000 hectare kleiner zijn dan oorspronkelijk voorzien. Voor de ontwikkelopgave tot 2021 moet 17.000 hectare grond worden verworven en moet 40.000 hectare worden ingericht. De provincies geven aan dat voor de Europese verplichtingen aanvullend nog ongeveer eenzelfde opgave nodig is. Hierover moeten bij de evaluatie in 2016 afspraken worden gemaakt. Bij deze evaluatie, die in het Onderhandelingsakkoord is overeengekomen, moet ook worden bepaald of de nu beschikbare middelen toereikend zijn voor de opgave tot 2021. Het advies laat dus zien dat de opgave voor de provincies fors is, en dat de beschikbare middelen beperkt zijn. Deze opgave wordt vooral gerealiseerd door ruil en verkoop van eerder aangekochte gronden. Op welke wijze dat zal gebeuren, wordt door de provincies nog verder uitgewerkt.

Kaderdocument Agenda Vitaal Platteland (AVP) 2012-2015

Het Kaderdocument AVP 2012-2015 bevat het provinciale programma, de wijze van financiering en de organisatie daarvan voor het landelijk gebied. Het betreft opgaven voor de thema's natuur, bodem en water, landschap, cultuurhistorisch erfgoed, landbouw, leefbaarheid en recreatie. Het Kaderdocument AVP 2012-2015 is door Provinciale Staten op 12 december 2011 vastgesteld. Het is een voortzetting van het programma voor de periode 2007-2013.

In het programma is uitgegaan van 3 gebiedscommissies: Vallei en Heuvelrug, Kromme Rijngebied en West. De gebiedscommissie hebben op basis van het Kaderdocument gebiedsprogramma's opgesteld. GS hebben deze in augustus 2012 vastgesteld. Daarmee kon de uitvoering van de gebiedsprogramma's worden gestart en daarmee het realiseren van de doelen uit het Kaderdocument.

Het in de PRS en PRV vastgelegde beleid voor bijvoorbeeld de Groene contouren, EHS en recreatie ondersteunt het realiseren van de doelen uit het Kaderdocument.

Grote hoefdieren

In 2012 is door PS de Beleidsnota edelhert, damhert en wild zwijn vastgesteld. De Beleidsnota edelhert, damhert en wild zwijn beschrijft het beleid ten aanzien van populaties van deze hoefdiersoorten in de provincie Utrecht en tevens het provinciale uitvoeringsbeleid. Het belangrijkste doel is het beleid ten aanzien van populaties van deze diersoorten te beschrijven en beleidsmatig in te kaderen ten behoeve van de beoordeling van beschikkingen op aanvragen m.b.t. beschermde grote hoefdiersoorten in relatie tot o.a. schadebestrijding en verkeersveiligheid. Als gevolg van de grote investeringen die er gedaan zijn om migratie van dieren mogelijk te maken (zoals ecoducten en verbindingzones) is er naast het gebruik hiervan door dieren die al in Utrecht voorkomen nu ook de mogelijkheid dat grote hoefdieren die van elders komen hiervan gebruik gaan maken. Die mogelijkheid wordt voor edelherten nu onder voorwaarden geboden. Voor de soorten damhert en wild zwijn zijn de risico's te groot om verruiming van leefgebied in de provincie Utrecht te realiseren. Een beheerde groep damherten zal echter op terrein van het Utrechts Landschap bij Elst in stand blijven.

Weidevogelvisie

In 2012 is door ons college de Weidevogelvisie vastgesteld. In de weidevogelvisie wordt een verkenning gedaan naar de wijze waarop wij ons beleid voor weidevogels gaan vormgeven. Doel is duurzaam behoud van prioritaire weidevogels. Hiervoor wijst de provincie in een Provinciaal Natuurbeheerplan weidevogelkerngebieden aan,

waarin op dit moment 75% van de weidevogels broeden. Het aantal weidevogels kan iets afnemen, maar behoud van een duurzame, levensvatbare populatie wordt mogelijk geacht. De Weidevogelvisie is daarmee geen kader stellend document, maar een document dat als één van de bouwstenen dient voor uw besluitvorming in het kader van onze hernieuwde provinciale visie op het natuurbeleid en de PRS.

Natuurbeleid 2.0

Op 12 december 2011 hebben Provinciale Staten ingestemd met het Onderhandelingsakkoord decentralisatie Natuur. Bij de behandeling van het decentralisatieakkoord heeft ons college aangekondigd met een visie op het natuurbeheer te komen. In de vergadering van de statencommissiecommissie RGW van 2 april 2012 heeft ons college aangekondigd dat de beheervisie wordt verbreed tot een notitie over het gehele natuurbeleid. De startnotitie voor dit Natuurbeleid 2.0 ze heeft op 18 juni in de Statencommissie RGW voorgelegd.

Aanleiding voor het opstellen van nieuw natuurbeleid, is dat het natuurbeleid (grotendeels) gedecentraliseerd is en nu een kerntaak van de provincie is. Tegelijkertijd is er minder rijksgeld voor het natuurbeleid; zowel voor natuurontwikkeling als -beheer. Van de provincies wordt een grotere financiële bijdrage verwacht dan in het verleden. Tevens is de houdbaarheidsdatum van de oude beleidsplannen verstreken. Deze ontwikkelingen vragen om een herziening van de positionering van het natuurbeleid. In de Startnotitie zijn keuzemogelijkheden en mogelijkheden tot prioritering voorgelegd. Daarnaast zijn de huidige situatie van het natuurbeleid, de kaders en de veranderingen in beeld gebracht. In de Startnotitie wordt onder meer gebruik gemaakt van de 'kijkrichtingen' op natuur die door het Planbureau van de Leefomgeving zijn opgesteld. Dat leidt in feite tot drie hoofdlijnen:

1. Inzetten op realiseren van internationale verplichtingen (in lijn met het decentralisatieakkoord);
2. Een beleefbare natuur met kwaliteit;
3. Meer aandacht voor de functies van natuur voor de Utrechtse burger.

Met de door de Statencommissie aangegeven richtingen zullen wij het Natuurbeleid 2.0 in 2013 verder uitwerken. Het voornemen is om het beleidsplan Natuur 2.0 in juni 2013 ter vaststelling aan Provinciale Staten voor te leggen.

Landbouwvisie en Agenda Landbouw

In de Kadernota Ruimte, die op 13 december 2010 vastgesteld is door Provinciale Staten, is aangegeven dat er een landbouwvisie wordt opgesteld waarin de toekomstige betekenis van de Utrechtse landbouw in beeld wordt gebracht. Op 31 oktober 2011 hebben Provinciale Staten de Landbouwvisie vastgesteld als bouwsteen voor de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2025. De landbouwvisie vormt daarnaast een aanvulling op de Economische Visie van de provincie Utrecht voor het onderdeel landbouw en is dan ook tegelijk met die Economische Visie in Provinciale Staten behandeld. De landbouwvisie geeft het beoogd provinciaal toekomstbeeld voor de landbouw in Utrecht in 2025. Het beschrijft tevens de wijze waarop de provincie Utrecht hieraan – samen met de landbouw – een bijdrage levert. De provincie Utrecht kiest voor een blijvend economisch toekomstperspectief voor de landbouw, zodat deze zijn rol kan spelen voor het behouden van de kwaliteit van het landschap. Het bieden van ruimte voor ondernemerschap en eigen verantwoordelijkheid staat voor de provincie daarbij voorop. Dit alles binnen het kader van de (inter)nationale en regionale wet- en regelgeving.

Op basis van de landbouwvisie is voor de periode tot en met 2015 een integrale uitvoeringsagenda voor de landbouw opgesteld en op 10 september 2012 door Provinciale Staten vastgesteld. In deze Agenda Landbouw is het Programma Duurzame Landbouw geïntegreerd. In de Agenda Landbouw is voor alle in- en extern betrokkenen helder gemaakt welke activiteiten de provincie vanuit haar landbouwbeleid oppakt, hoe ze dit doet (welke rol) en welke provinciale doelen hiermee worden nagestreefd. Centraal staat dat de Provincie Utrecht de keuzes beïnvloedt via beloning van diensten waar dit nodig is voor andere provinciale belangen als natuur, landschap, bodem, water, milieu, energie en leefomgeving.

Recreatie

Recreatie om de Stad

De Recreatie om de Stad(RodS)-opgave wordt sinds 2011 niet langer als een rijkstaak gezien, waarmee het merendeel van de oorspronkelijk toegezegde middelen voor verwerving, inrichting en beheer zijn komen te vervallen. De provincie en de regionale partners hebben uitgesproken dat ze nog steeds achter de RodS-doelen staan en dat de behoefte aan recreatievoorzieningen in de regio Utrecht onverminderd groot is. De opgave om recreatiedruk om de stad Utrecht te faciliteren, vormt één van de strategische recreatieopgaven waar we als provincie Utrecht voor aan de lat staan. Dit is verwoord in de provinciale Visie Recreatie en Toerisme 2020, die

Provinciale Staten op 23 april 2012 met brede instemming hebben vastgesteld. De RodS-ambitie is verder planologisch geborgd in het ontwerp van de nieuwe PRS en daarmee is aan een belangrijke randvoorwaarde voldaan voor de daadwerkelijke uitvoering.

Door het sterk geslonken budget was een herijking van het oorspronkelijke programma onvermijdelijk. In dit herijkte programma zal er, binnen het beschikbare budget, nog een voorstel komen voor de gebieden Haarzuilens en Hollandse IJssel. Het plan Wielrevelt is wel gerealiseerd en dit 195 ha grote recreatiegebied is niettemin in 2012 geopend.

Adviescommissie Recreatie en Toerisme

In juni 2010 is de Adviescommissie Recreatie & Toerisme 'nieuwe stijl' in opdracht van de provincie Utrecht van start gegaan. De adviescommissie stelt zich ten doel een bijdrage te leveren aan een duurzame ontwikkeling van (intensieve) ruimtelijke recreatieplannen in de provincie Utrecht, waarbij kwaliteitswinst optreedt voor recreatie, natuur en landschap.

Het jaar 2012 stond in het teken van een regulier uitvoeringsjaar van de adviescommissie. Er zijn in 2012 enkele adviezen opgeleverd aan gemeenten binnen de provincie Utrecht. In 2012 zijn ook ten minste twee integrale adviezen van de Adviescommissie Recreatie en Toerisme overgenomen door de gemeenten Utrechtse Heuvelrug en Rhenen, zodat daadwerkelijke realisatie van recreatievoorzieningen en borging van natuurwaarden mogelijk zijn gemaakt. Bovendien heeft de commissie uit eigen beweging geadviseerd aan de provincie over de problematiek van recreatie in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en formuleringen in de ontwerp PRS.

Overleg

Commissie Ruimte, Groen en Water

In 2012 is de commissie dertientien keer bijeen geweest voor een vergadering waarvan in ongeveer de helft de verschillende procesfasen van de in procedure zijde nieuwe PRS en PRV zijn behandeld. Daarnaast zijn ook andere onderwerpen aan de orde geweest die ook elders in het verslag worden genoemd. Hieronder volgt een overzicht van een aantal belangrijke onderwerpen die in de verslagperiode aan de orde zijn gekomen in de commissie.

16 januari	Beleidsnota Edelhert, damhert en wild zwijn
27 februari	Concept-proactieve aanwijzing ex artikel 4.2 Wro gemeente Rhenen Statenvoorstel vaststelling inpassingsplan Verbindingsweg Houten – A12 Oriënterende bespreking ontwerp-inpassingsplan Ruimte voor de Lek
5 maart	Statenvoorstel vaststelling concept – ontwerp Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie en Ruimtelijke Verordening
2 april	Innovatieve veestallen en ruimtelijke kwaliteit
14 mei	Evaluatie Verordening veehouderij en stikstof
18 juni	Statenvoorstel Groot Mijdrecht Noord Statenvoorstel inpassingsplan Grebbelinie
27 augustus	Statenvoorstel Landbouwvisie Concept-proactieve aanwijzing ex artikel 4.2. Wro gemeente Rhenen
24 september	
27 september	Hoorzittingen in het kader van de tegen de ontwerp PRS ingediende zienswijzen
1 oktober	
29 oktober	Statenvoorstel Voortgang provinciaal Waterplan 2011 Statenvoorstel Kaderrichtlijn Water
26 november	Bespreking uitkomsten hoorzittingen PRS

Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL)

De Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL) adviseert GS en PS op strategische en integrale wijze over het beleid op het brede terrein van de leefomgeving. De PCL adviseert bij voorkeur aan het begin van de beleidsontwikkeling, wanneer er nog inhoudelijke keuzes gemaakt moeten worden. De commissie kan gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen. De PCL is een onafhankelijke adviescommissie. De leden zijn deels afkomstig uit de wetenschappelijke wereld, deels uit de praktijk van maatschappelijke organisaties. De commissie is ingesteld door Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten en in 2009 geïnstalleerd door de Commissaris van de Koningin. De PCL heeft een wettelijke basis in de Wet ruimtelijke ordening en de Wet milieubeheer.

In 2012 heeft de PCL de volgende adviezen uitgebracht:

1. Ondernemerschap en de kwaliteit van de leefomgeving
2. Advies over Voorontwerp Provinciale Milieu Verordening Utrecht
3. Aandachtspunten voor het Natuurbeleid van de Provincie Utrecht
4. Aandachtspunten voor het Bodem-, water- en milieubeleid van de Provincie Utrecht
5. Aandachtspunten voor het Mobiliteitsplan Provincie Utrecht
6. Innovatieve kenniseconomie en duurzame energie

Op dit moment werkt de PCL aan een advies over de duurzame ontwikkeling van het landelijk gebied dat in 2013 zal uitkomen.

Gebruikte afkortingen

AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
AVP	Agenda Vitaal Platteland
Barro	Besluit algemene regels ruimtelijke ordening
BO	Bestuurlijk Overleg
BRU	Bestuur Regio Utrecht
CvdK	Commissaris van de Koningin
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
GES	Gezondheidseffectscreening
GMN	Groot Mijdrecht Noord
GS	Gedeputeerde Staten
HDSR	Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
ILG	Investeringsbudget Landelijk Gebied
IPO	Interprovinciaal Overleg
LER	Landbouweffectrapportage
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
MER	Milieueffectrapport (product)
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
M&M	Merk en Marketing
MTR	Midtermreview
MW	Mega Watt
NV	Utrecht Noordvleugel Utrecht
OV	Openbaar Vervoer
PCL	Provinciale Commissie voor de Leefomgeving
PlanMER	Milieu Effect Rapport voor een plan
PM10	norm concentratie fijnstof binnen 100 meter van een drukke snelweg
NO2	nitrietwaarde norm
PRS	Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie
PRV	Provinciale Ruimtelijke Verordening
PS	Provinciale Staten
RAP	Ruimtelijk Actieprogramma 2008-2011
RGW	Ruimte, Groen en Water (Statencommissie, huidige Provinciale Staten)
RodS	Recreatie om de Stad
SVIR	Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte
STRONG	Structuurvisie voor de ondergrond
Udrop	Utrecht deelt ROplannen
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WRO	Wet op de Ruimtelijke Ordening (oude wet)
Wro	Wet ruimtelijke ordening (huidige wet ter vervanging van de oude WRO)